

on nyt jo poissa. Nyt ovat vain säätiöt ja valtion apurahat ainoat tuki taiteilijoille ja tämä systeemi on kovin epätaloudellinen. Taidetta kuitenkin tarvitaan. Se tekee olomme ja ympäristömme kauniimmaksi ja iloisemmaksi. V. 1956 esitimme, että kaikkiin valtion ~~rakennusmaissa~~ kustannuksella rakennettaviin rakennuksiin varataan taidetta varten 1 % rakennuskustannuksista. Tästä on olemassa asetus, mutta tämä pitäisi saada lakisääteiseksi. Myös kuntien julkisivulautakunnat voisivat laajentaa toimialaansa ja -valtaansa tähän suuntaan. Järjestöt voisivat myös käyttää taidetta moniin tarkoituksiinsa.

Lyhyesti sanottuna, taiteilijat eivät tarvitse apurahoja, he tarvitsevat työtä ja sitä voivat antaa vain yhteisöt ja järjestöt pääasiassa.

Kokouksen keskustelu katsottiin päättyneeksi klo 15.45.

13.§

Jorma Hentilä esitteli kokoukselle päätösehdotukset seuraavasti:

Taloudellisesta demokratiasta. Liite n:o 9.

Kokous hyväksyi päätösehdotuksen esitetyssä muodossa.

Keskustapuolueen kirjelmän johdosta. Liite n:o 10.

Kokous hyväksyi päätösehdotuksen esitetyssä muodossa.

Budjettipolitiikasta. Liite n:o 11.

Kokous hyväksyi esityksen liitteessä olevassa muodossa.

14.§

Pentti Liedes luopui aikaisemmasta esityksestään budjettipolitiikasta ja hyväksyi Hentilän esittämät valiokunnan esitykset. Oiva Lehto sen sijaan esitti Liedeksen esityksen omana ehdotuksenaan.

Kun Molemmat ehdotukset saivat kannatuksen, oli suoritettava äänestys, jossa ääntenlaskijoina toimivat kokouksen valitsemina kokousvirkillijät.

Äänestyksen tulot: Valiokunnan esitys sai 26 ääntä ja Lehdon esitys 3 ääntä, joten kokouksen päätökseksi tuli valiokunnan esitys.

Lehto ilmoitti eriävän mielipiteensä päätökseen.

15.§

Jorma Hentilä esitti kokoukselle julkilausumavaliokunnan ehdotuksen kokouksen julkilausumaksi. Ehdotus hyväksyttiin. Liite n:o 12.

16.§

Hyväksyttiin maatalousohjelmaa koskeva esitys. Maatalousohjelma esityksineen liitteenä. Liite n:o 13.

17.§

Kuluvan vuoden helluntaina pidettävä SKDLn liittokokous päätettiin

pitää

pitää avoimena kaikille.

18.§

Hyväksyttiin taloudenhoitaja Nurmen esittämä liiton talousarvio vuodelle 1967.

19.§

Liittotoimikunnalle päätettiin antaa valtuudet SKDLn kuukauden ja viikon järjestämisestä.

20.§

Kokouksen työjärjestyksen tultua käsitellyksi loppuun katsottiin kokous päättyneeksi. Kokouksen loppupuheenvuoron käytti puheenjohtajana toiminut Hannes Tauriainen kiittäen kaikkia kokouksen osanottajia vilkkaasta ja rikkaasta keskustelusta. Hän totesi kaikissa puheenvuoroissa kannatetun hallitusyhteistyötä. Lopuksi hän toivoi, että hallitustyössä esitetään rohkeasti oma kanta ja että se myös tiedotetaan jäsenistölle.

Elsa Lundström
Elsa Lundström

Eini Kokko
Eini Kokko

Nimi	Piirijärjestö
Aimo Haapanen	Liiton sihteeristö
Leo Selto	Vaasan piirijärj.
Eino Sainio	"
Veikko Telamäki	Uusimaa
Leino Mäkelä	Kainuu
Heikki Mänttinen	Kainuun piirijärjestö-
Antti Mänttinen	Hki.
Yrjö Nevalainen	SKDL
Yrjö Leppistö	Husienmaa
Eskelä Järvenmäki	Etelä-Häme
Edvard Pöyry	Miehiköiden piirijärjestö
Antti Laitinen	Nikkari
Selma Kinnunen	Liittokommikunta
Antti Järvenmäki	"
Sulo Järvenmäki	"
Antti Järvenmäki	"
• Erkki Koskela	Pohjan-Häme
Heikki Siira	"
Väinö Humalainmäki	"
ESK:n läänipää	Karjalan Piirijärjestö
Jussi Järvenmäki	"
Juha Mänttinen	SKDL edustustoryhmä
Mauno Mänttinen	Liittokommikunta
Antti Riekkonen	"
Yrjö Suorola	SKDL:n Lapin piiri
Eino Karila	SKDL:n Joensuun piiri
Eero Karjalainen	"
Lauri Kihlberg	Stk.

Nimi	Piirijärjestö
Antti Pihlström	Etelä-Saima
Kalevo Hämäläinen	Kokkola
Juhani Alho	Kokkola
H. Mänttinen	Etelä-Saima
E. Rabb	Vaasan Piiri
L. Granlund	"
Eden Törmäläinen	Liittokommikunta
Roy Mannant	"
Georg Bachlund	Förbundsstyrelsen
• Raimo W. W. W.	"
• Raimo Kangas	Kansan Ääni
Antti Rapp	Liittokommikunta (Turku)
Antti Rapp	Turun piiri
Urho Rapp	Liittokommikunta (Turku)
Oino Laiho	Turun piiri
Antti Rönkä	Edustustoryhmä (Pori)
Lauri Anttila	Liittokommikunta (Espoo)
Antti Järvi	Hki
• Juhani Järvi	"
Raimo Haapanen	Edustustoryhmä (E. Häme)
Heikki Laitinen	Liittokommikunta (E-Häme)
K. Laitinen	Kansan Sana (Kauho)
Yrjö Laitinen	Hämeen Yhteistyö
Oino Leppäläinen	Jyväskylän piiri
Olavi Laitinen	Uudenmaan piiri
Antti Pyhäläinen	"
Antti Lehtinen	Satakunnan Työ
Yrjö Mänttinen	WKK
Yrjö Mänttinen	Hyvinkää

Nimi	Pääjärjestö
Urho Ruuskanen	SKK Helsingin piiri
Edvin Lyyti	Jyväskylän piiri
Adolf Sauranen	Uud. piiri
Esko Helle	Liiton neuvosto
Paula Saar	Liittotoimikunta Heli
Valde Kauri	Kymen Pää-
vi J. Henttilä	sivust
Kerttu Kausinen	Liittotoimikunta
R. L. Kulo	— " —
Paavo Oja	Liiton neuvosto
Mikko Mäkelä	— " —
M. Mäkelä	— " —
Elma Sundström	
Eino Kurok	
Hannes Lauriainen	Liiton neuvosto
x3 Edvin Salonen	Liittotoimik.
Paula Koskinen	Liittotoimikunta.

Nimi	Pääjärjestö

Paavo Aitio:
Liittoneuvoston kokouksessa
4-5.11.1966.

Arvoisat liittoneuvoston jäsenet
Hyvät toverit

Lausun teidät kaikki sydämellisesti tervetulleiksi SKDLn liittoneuvoston sääntömääräiseen syyskokoukseen.

Kun liittoneuvosto piti edellisen kokouksensa viime toukokuun puolivälissä, oli kokouksen yksi tärkeimpiä tehtäviä silloin rakenteilla olleen hallituspohjan ja yleensä hallitusratkaisun hyväksyminen. Olimme silloin yksimielisiä siitä, että hallitus on muodostettava nykyiselle pohjalle suunnanmuutoksen aikaansaamiseksi lähinnä maan talous- ja sisäpolitiikassa.

Nyt kun hallitus, jossa me kansandemokraatit olemme 18 vuoden oppositiokauden jälkeen jälleen mukana, on istunut runsaat viisi kuukautta, on meidän aiheellista todeta, että tämä hallitus on jo lukuisilla toimenpiteillään osoittanut halunsa uuteen ja parempaan. Tuoreimpina osoituksina ovat tämän kuun alussa voimaan astuneet lapsilisien, sairausvakuutuspäivärahojen, kansaneläkkeiden tukilisien korotukset sekä näiden saajien piirin kaksinkertaistaminen, ja ensi vuoden alusta voimaan astuva perhe-eläkelaki, joka on ensimmäinen askel huoltajalta jääneen perheen turvattua elämää kohti.

Vastikään suorituspuolella ensi vuoden talousarviokeskustelussa eduskunnassa SKDLn eduskuntaryhmän puheenvuoroissa osoitettiin lukuisilla budjettiesimerkeillä, miten hallitus pyrkii edistysystävälliseen talous-, sosiaali- ja kulttuuripolitiikkaan. Minun lienee tässä turha lähteä uudelleen luettelemaan niitä kaikkia myönteisiä esimerkkejä, joita olemme valtion budjettiesityksestä löytäneet.

Sen sijaan on nyt tärkeää ottaa esiin asian toinen puoli. Se, että budjettiesityksessä on myös eräitä kielteisiä puolia, huomattavia verojen ja maksujen korotuksia, sellaisia, jotka mielestämme olisi pitänyt voida korvata joillakin muilla tasapainoittamistoimenpiteillä. Erityisesti oppositiokaudellamme olemme tottuneet vastustamaan kaikkia hintojen ja maksujen korotuksia, eikä niihin pyrkiminen voi nytkään olla tavoitteemme. Tällä hetkellä meidän kuitenkin pitäisi pystyä täsmällisesti ja uskottavasti osoittamaan, mitä mielestämme ovat muut toimenpiteet, jotka tällä hetkellä olisivat mahdollisia. Siihen emme ole kyllin vakuuttavasti pystyneet, emmekä kentien ole aina olleet kyllin vakuuttuneita itsekään.

Kuten olette voineet päivälehdistäkin lukea, on tilanne ajautunut vaaralliseen pisteeseen. Hallitusryhmien välisissä neuvotteluissa ei ole päästy meitä tyydyttäviin tuloksiin eräissä budjettikysymyksissä, joista liikevaihtovero on kenties tärkein. Eduskuntaryhmämme on katsonut, ettei se yksin voi ottaa vastuuta ratkaisusta, joka, jos olemme tiukkoja, ilmeisesti johtaa nykyisen hallituksen kaatumiseen. Siksi ryhmä on kutsunut keskusjärjestöjen johtoelimet kanssaan yhteiseen kokoukseen ensi tiistaina klo 15.00.

Kun me tässä kokouksessa käsittelemme poliittista tilannetta, tulee tiistaina kokoukseen valmistautumisella olemaan varmaan erittäin merkittävä sijansa. Meidän on pystyttävä arvioimaan tilanne ja sen meille asettamat velvoitukset riittäväällä huolella, että emme syyllistyis väriin johtopäätöksiin. Henkilökohtaisena mielipiteenäni haluaisin jo nyt sanoa, että mielestäni ~~kan~~ hallitusyhteistyön jatkamiseen on edelleen pyrittävä kaikin keinoin ja että tämä yhteistyö pitäisi saada edelleen niin hallituksen sisällä kuin hallitusryhmien ja niitä tukevien järjestöjen kesken yhä hedelmällisemmäksi. Tällä hetkellä on vaikeaa olla hallituksessa, mutta uskon, että tilanne tulee ainakin ennen vaalikauden loppua muuttumaan jyrkästi hallituspuolelle edullisemmaksi. En voi hallituspolitiikasta puhuessani olla vaikkapa edes viittauksenomaisesti mainitsematta myös sitä myönteisessä mielessä aktivisoitunutta ulkopolitiikkaa jota nykyinen hallitus on lyhyenä elinaikanaan jo ennättänyt osoittaa. Passiivinen rauhanpolitiikka on muuttumassa aktiiviseksi toiminnaksi rauhan turvaamisen puolesta. Naapuriystävyyden politiikkaa pyritään määrätietoisesti kehittämään, mistä tuoreimpana osoituksena on hallitusvaltuuskunnan matka Neuvostoliittoon tämän kuun 15 päivänä (mikähä hallituspula ei tee tätä aietta tyhjäksi.)

Tämän kokouksen tehtävänä on myös käsitellä presidentinvaalikysymystä, mutta ilmeisesti ei ole vielä tarkoituksenmukaista tehdä asiasta täsmällisiä päätöksiä. Toinen alustavaan käsittelyyn tarkoitettu esitys koskee maatalouden uudistamista. Ja kun vielä paneudumme eräisiin kulttuuripolitiikan kysymyksiin on tämän kokouksen käsiteltävänä pitkä, monipuolinen ja syvä vastuuntuntoa vaativa asialista.

Toivotan vielä keuran teidän kaikki tervetulleiksi ja samalla toivon kokoukselta sellaisia päätöksiä, jotka parhaalla mahdollisella tavalla vievät kansandemokraattien pyrkimyksiä eteenpäin ja jotka johtavat myös SKDLn oman toiminnan aktivisoitumiseen.

SUOMEN KANSAN DEMOKRAATTINEN LIITTO —
DEMOKRATISKA FÖRBUNDET FÖR FINLANDS FOLK r.y.

HELSINKI, SIMONKATU 8 B 7 KERROS

Puhelimet 13 601 keskus
Postisiirtotili 78800

Telefon 13 601 central
Postgiro 78800

Helsinki 13.10.1966.

LIITE 2a

SKDL:n liittoneuvoston jäsenille

H.t.

SKDL:n liittoneuvoston kokous pidetään perjantaina ja lauantaina 4 - 5.11.66 Helsingissä, Kulttuuritalon L-salissa. Kokous alkaa perjantaina 4.11 klo 12.00.

Sääntömääräisten asioiden lisäksi käsitellään kokouksessa vallitsevaa poliittista tilannetta sekä maatalousohjelman uudistamiseen liittyviä kysymyksiä.

Majoitusvarauksesta pyydetään hyvissä ajoin ilmoittamaan liiton toimistoon.

Toverillisin terveisin

Pentti Kujamäki

Pentti Kujamäki
toiminnanjohtaja

**Suomen Kansan Demokraattisen
Liiton sääntömääräinen
LIITTONEUVOSTON KOKOUS**

pidetään Helsingissä Kulttuuritalon L-salissa 4-5. p:nä marraskuuta 1966, alkaen 4 p:nä klo 12.00.
Kokouksessa käsitellään sääntömääräisten asioiden ohella poliittista tilannetta.

LIITTOTOIMIKUNTA

Liite 3

TYÖJÄRJESTYS

SKDL:n liittoneuvoston kokoukselle 4-5.11.1966

- 1) Kokouksen avaus
- 2) Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
- 3) Hyväksytään kokoukselle työjärjestys
- 4) Valitaan kokoukselle sihteerit
- 5) Valitaan kaksi pöytäkirjan tarkastajaa
- 6) Valitaan julkilausumavaliokunta
- 7) Päätetään matka- ja päivärahojen suuruudesta
- 8) Tilanneselostus Paavo Aitio
- 9) Tulo- ja menoarvio vuodelle 1967 Sulo Nurmi
- 10) Maatalousohjelman uudistukseen liittyviä näkökohtia Aarne Hulkkonen
- 11) Julkilausuman hyväksyminen
- 12) Kokouksen päättäminen.

Päiväjärjestys:

- 1) Kokous alkaa perjantaina 4.11. klo 12.00
- 2) Ensimmäisenä kokouspäivänä pidetään kahvitauko klo 14.00 - 14.30
- 3) Ensimmäinen kokouspäivä päättyy klo 17.00
- 4) Toinen kokouspäivä alkaa klo 10.00
- 5) Ruokailutauko klo 12.00 - 13.00
- 6) Kahvitauko klo 14.30 - 15.00
- 7) Kokous päättyy viimeistään klo 17.00.

Paavo Aitio:

SKDL:n Liittoneuvoston kokouksessa
4-5.11.1966 Hgin Kulttuuritalossa.

Kansandemokraattien tulo hallituspolitiikkaan ja vasemmiston ja keskustan hallitusyhteistyön muodostuminen on ollut maamme sisäpolitiikassa viime kuukausien aikana keskeisin tapahtuma. Joissakin yhteyksissä esitetyissä arvioissa on näitä seikkoja pidetty merkittävänä käänteenä maamme poliittisessa elämässä. On kuitenkin myös esitetty päinvastaisia lausuntoja, joissa väheksytään tapahtuneiden muutosten merkitystä ja nähdään nykyinen hallitusyhteistyö aineastaan aikaisemman maassamme harjoitetun porvarillisen politiikan jatkona.

Mielestäni sekä kansandemokraattien tulo hallitukseen että vasemmiston ja keskustan yhteistyön muodostuminen on nähtävä poliittisena käänteenä maassamme jo siitäkin syystä, että nyt on suurpääoman puolue, oikeistolainen kokoomuspuolue hallituksen ulkopuolella, jonka se tuntee ja josta se on katkera.

12.10.1966 sanoi Tuure Junnila:

"Niille, jotka panivat toivonsa sosialidemokraattiseen puolueeseen pohjoismaisen demokratian luotettavana suomalaisena tukipylväänä sosialidemokraattinen puolue on tuottanut syvällisen pettymyksen ryhtymällä yhteistyöhön kommunistien kanssa, toisin sanoen puolueen kanssa, joka avoimesti pyrkii pohjoismaisen demokratian ja sen mukana myös sosialidemokratian tuhoamiseen. Mutta pettymys ei rajoitu suinkaan vain tähän sinänsä suureen peruskysymykseen. Sosialidemokratia meillä on osoittautunut siitäömerkilleksi poliittiseksi puolueeksi, että juuri suuren voittonsa keskellä se on ollut valmis ehdotta antautumiseen miltei joka suhteessa äskeisten pahimpien vastustajiensa edessä. Se on ryhtynyt hallitusyhteistyöhön ei suinkaan vain kommunistien kanssa, vaan juuri niiden aineiden kanssa sosialidemokraattisessa oppositiossa ja keskustapuolueessa, jotka sitä takavuosina pahimmin pyrkivät syrjimään ja hajottamaan. Monet merkit viittaavat myös siihen, että sosialidemokraattinen puolue saattaa lähestyvissä presidentinvaaleissakin olla valmis antamaan tukensa keskustapuolueen ehdokkaalle.

Myönnän tietysti, että tänä päivänä on liian varhaista esittää mitään lopullista arviota Paasion hallituksen talouspolitiikasta. Mutta se, mitä näitten ensimmäisten hallitustyön kuukausien aikana siinä suhteessa on tehty, on jo riittävän pahaenteista.

Minä saanen lopuksi omana henkilökohtaisena käsityksenäni lausua, että mielestäni eräänä olennaisena syynä siihen nopeasti vaikuttavaan tilanteeseen, johon me sekä poliittisesti että taloudellisesti

olemme tämän hallituksen kautena ajautumassa, on se, että sosialidemokraattinen puolue ei ole pysynyt uskollisena niille periaatteille ja sille käytännöllispoliittiselle toimintalinjalle, jonka Väinö Tanner aikanaan puolueelleen viitoitti. Tannerin aikana ei tietysti olisi tullut kysymykseenkään hallitusyhteistyö kommunistien kanssa.

Sosialidemokraattinen puolue oli ehtinyt saatella hautaan tähänastisen historiansa merkittävimmän poliittisen johtajan, kun se on jo alkanut jokseenkin joka suhteessa kääntää selkäänsä suuren, vanhan miehen periaatteelle. Tämän päivän sosialidemokraattinen puolue tarjoaa todellakin suhteessaan Tanneriin jälleen kerran masentavan esimerkin Pietarista, joka kieltää mestarinsa ennen kuin kukko on ehtinyt kolmasti laulaa."

Teollisuusneuvos Oiva Turunen sanoi Iisalmessa pitämässään puheessa sunnuntaina:

"Kun sosialidemokraattinen puolue on nyt hallituksessa kommunistien kanssa, joutuu se kannanotoissaan myötäilemään tätä puoluetta yhä enemmän. Kun keskustapuolue useissa suurissa kysymyksissä on melkein samoilla linjoilla kommunistien kanssa, näyttävät tulevaisuuden näkymät sangen ikäviltä. Tällaista kehitystä olisi voitu jarruttaa ja ehkä välttääkin, jos kokoomus ja muut ei-sosialistiset puolueet olisivat mukana hallituksessa," lisäsi teollisuusneuvos Turunen.

Nykyisellä hallituksella on takanaan eduskunnan ehdoton enemmistö, jonka voimin voidaan myöskin toteuttaa sellaista myönteistä uudistuspolitiikkaa, jonka seurauksena käänne parempaan on selvästi toteutettavissa ja myös todettavissa.

On välttämätöntä tässäkin todeta, että tulimme mukaan hallitusvastuuseen ajankohtana, joka asioiden hoitamisen kannalta hallituksesta käsin on varsin vaikeata. Helppointa olisi tietenkin ollut välttää vastuuta ja kieltäytyä hallitukseen menosta kyseisten vaikeuksien ollessa näköpiirissä. Olen kuitenkin vakuuttunut, ettei kukaan asiaan vakavasti syventyvä kansandemokraatti ole tämänkaltaisen vastuun pakoilun kannalla. Sillä tavalla mahdollisesti voitaisiin noukkia joitakin mitättömiä taktillisia pisteitä poliittisen tuloksen jäädessä varsin laihaksi. Ainoaksi järkeväksi ratkaisuksi jäi siten pyrkimyksemme vaikuttaa asioihin myös hallituksesta käsin.

Nykyinen hallitus sai edeltäjiltään perinnöksi valtiontalouden tasapainottomuuden, ennätyksellisen maksuvajauksen ja heikonpuoleisen työllisyysasiain hoidon. Uudelle hallitukselle oli suorastaan kasautunut kasautumalla vaikeuksia, jotka ovat seurausta edellisten hallitusten harrastamasta ratkaisujen siirtämispolitiikasta, joka perustui välinpitämättömyyteen ja ehkäpä tahalliseen laskelmointiin.

Ulkomaankaupparamme on monien vuosien ajan ollut alijäämäistä. Samaan aikaan otetuista ulkomaisista veloista huolimatta tuontivoittoisuus on johtanut valuuttavarannon huolestuttavaan vähenemiseen. Valtion taloutta on hoidettu lyhytaikaisten luottojen ja vippien avulla. Työllisyyden ylläpitämisessä ovat ikään kuin luontaisiksi keinoiksi muodostuneet maaltapako ja maastamuutto.

Tuskin hallitus oli astunut tehtäviään hoitamaan, kun sen ratkaistavaksi tuli edellisen hallituksen lykkäämä virkapalkkakysymys. Nähdäkseni tässä saatiin aikaan voimassaolleisiin määräyksiin eli palkkaratkaisun perustana olleeseen v.1964 hyväksyttyyn menettelytapalakiin katsoen verrattain tyydyttävä ratkaisu, joka koitui pienipalkkaisille virkamiehille hieman odotettua paremmaksi, paremmaksi kuin oli alan ammattijärjestön vaatimus. Myös maatalouden hintapäätöksen teon edellinen hallitus oli siirtänyt seuraajalleen, joten nykyisen hallituksen oli kesän päättyessä tehtävä hintapäätös, joka oli huomattavasti summaltaan pienempi hintatoimikunnan enemmistön tekemää ehdotusta ja siten myös varmaankin parempi kuin mitä vastaavassa tilanteessa porvarillinen hallitus olisi aikaansaanut.

Tällä hetkellä on keskeisenä kysymyksenä hallituspolitiikassa edelleen budjettikysymys. Tässäkin asiassa tuntuvat voimakkaana edellisten hallitusten harjoittaman politiikan seuraukset. Kun esimerkiksi kokoomus suuntaa arvostelunsa hallituksen budjettiesitystä kohtaan, tulisi sen ennen kaikkea arvostella sitä omaa linjaansa, jota se ajoi hallituksessa ollessaan.

Me kansandemokraatit olemme käsitelleet jo paljon tätä budjettiesitystä ja käsittelemme sitä edelleen menossa olevan valiokuntakäsittelyn aikana. Emme suinkaan ole tyytyväisiä tähän budjettiin sen kaikilta osin. Mielestämme eräissä kysymyksissä tulisi yrittää löytää muunlaisia ratkaisuja. Eräs näistä on liikevaihtoveron korotus yhdellä prosentilla mikä merkitsee lisätuloja noin 16 miljardia. Tosiasia on, että liikevaihtoveron kokoamisella on sekä välittömästi että välillisesti hintoja kohottava vaikutus. Olemme myös esittäneet käsityksenämme, että fyysisten henkilöiden tuloveroa asteittain korottaminen alkaisi vasta noin 12.000 markan verotettavasta vuositulosta, kun se hallituksen esityksessä on 9000 markkaa. Lisäksi on vielä eräitä muitakin epämiellyttäviä esityksiä.

Hallituksen budjettiesityksessä myönteisenä piirteenä on todettava edistysystävällisen vasemmistolaisen uudistus suunnan näkyviin tulo eräissä asioissa. Tämä myönteisyys ilmenee esimerkiksi työllisyysmäärärahoissa ja yleisenä pyrkimyksenä päästä työttömyyspolitiikasta työllisyyspolitiikkaan. Se näkyy myös pyrkimyksenä li-

sätä valtion osuutta tuotannollisessa toiminnassa eräiden valtioenemmistöisten yhtiöiden osakepääomien korottamisen muodossa (Veitsiluoto Oy, Valmet Oy, Rautaruukki Oy ja Kemijoki Oy). Useat sosiaaliturvan parannukset, asuntotuotannon tehostaminen ja sairaalamäärärahojen lisääminen, varojen varaaminen koulujärjestelmän uudistusta varten samoin kuin korkeakoululaitoksen kehittämiseen puhuvat myös hallituksen pyrkimyksistä parempaan.

Budjetista puhutaan vielä paljon ja yhtä ja toista siinä voi vielä muuttua, mutta sen pääpiirteet säilynevät käsittelyssä. On paikallaan, jos myös liittomme johtoeelin, liittoneuvosto, esittää eduskuntaryhmällemme evästyksiä budjettikäsittelyä ajatellen. Nykyinen poliittinen vaihe on osoittanut entistäkin selvemmin, että hyvät neuvot ovat todellakin tarpeen, ne ovat kullan arvoisia.

Mitä SKDL odottaa uudelta hallitukselta? Jo budjetin lähetekeskustelussa totesimme, että odotamme "jatkossa parempaa". Mielestämme tämän hallituksen velvollisuus on ohjelmansa ja luonteensa mukaisesti ryhtyä toteuttamaan suunnitelmallista edistysystävällistä uudistuspolitiikkaa, joka perustuu tutkimuksille ja pitkän aikavälin ohjelmille. Hallituksella on voimaa ja voimavaroja tähän ja laajat kansalaispiirit tukevat näitä pyrkimyksiä. Tutkimuksen, suunnittelun ja ohjelmoinnin kehittämisessä hallituksella on käytettävissään myös varsinkin nuoremman tiedemies- ja tutkijapolven tehokas tuki. Pitkän aikavälin suunnittelu vie aikansa kaikkine siihen liittyvine tutkimuksineen, siksi hallituksen olisi nämä toimenpiteet pantava alulle heti, mahdollisimman pian.

Kansandemokraattien taholla on ehkä aikaisempaa yksityiskohtaisemmin jouduttu perehtymään maamme talous- ja yleensäkin hallituspolitiikan ongelmiin. Keskusjärjestömme ovat antaneet jaostoille ja työryhmilleen tehtäväksi yhteenvetojen teon näistä ratkaisuaan odottavista ongelmista. SKDL:n eduskuntaryhmä on ollut tiiviisti tässä työssä mukana. Poimin muutamia näkökantoja näistä yhteenvedoista:

1) TYÖLLISYYDEN turvaamisen tulee liittyä kiinteästi harjoitettavaan TEOLLISTAMIS- ja INVESTOINTIPOLITIikkaan. Hallituksen toimesta olisi kiireesti ryhdyttävä laatimaan maan teollistamisohjelmää, joka perustuu maamme raaka-ainevarojen luontaiseen käyttöön ja muihin teollisuuden kehittämisen luontaisiin edellytyksiin. Tämän yhteydessä tulisi lisätä investointeja valtiojohtoisissa yrityksissä ja parannettava niiden kannattavuutta ja kansantaloudellista merkitystä jalostusastetta nostamalla ja tuotantoa laajentamalla. Uusia yrityksiä tulisi saattaa valtiojohtoisiksi ja muutenkin yhteiskunnan osuutta talouselämässä tulisi lisätä.

Sellaisissa tapauksissa, jolloin työnantajat joukkomitassa sanovat irti työntekijöitään, olisi valtiovallan puututtava ko.

yrittäjien toimintaan ja tarvittaessa lisättävä niissä valtion valvontaa.

2) Asuntotuotannon laajentamiseen on ryhdyttävä lisäämällä valtion asuntolainoja. Tällöin on lisättävä varoja myös opiskelija-asuntoja varten. Kuntia tulisi kannustaa ja velvoittaa aloitteellisuuteen asuntopolitiikassa, asuntojen rakentamisessa ja asuntopolitiikan edistämiseksi. Asuntokysymykseen liittyy läheisenä tonttikeinottelun lopettaminen. (Ensisijaisluottojen järjestäminen).

3) Maatalouspolitiikassa on myös päästävä suunnitelmallisiin ratkaisuihin siten, että maatalouspolitiikkaa ei tarkastella irrallisena teollistamisesta ja muusta talouspoliittisesta suunnittelusta. Uusi maataloustulolaki on jo kiireellinen asia. Ajan vaatimuksia vastaavia muutoksia lienee sisällytettävä myös SKDL:n maatalousohjelmaan sitä uudistettaessa. (Tästä kuulemme alustavia ajatuksia).

4) Ulkomaankaupan tervehdyttäminen on myös kiireellinen tehtävä, ja se liittyy läheisesti muuhun talouspolitiikkaan. Tässä asiassa on harkittava mm. tuonnin rajoittamista EFTA-säännösten puitteissa, yhteistyön jatkuvaa kehittämistä Neuvostoliiton kanssa.

5) Sosiaalilainsäädännön kehittäminen on vasemmistoenemmistöisen eduskunnan tärkeimpiä velvollisuuksia. Jo melko kiireisessä järjestyksessä astuvat esiin mm. seuraavat sosiaaliset asiat: huoltapulain ja sotilasavustuslain muuttaminen, sosiaalivastustusten sitominen indeksiin, yleisen perhe-eläkelain säätäminen, asumistuen myöntäminen kansaneläkkeensaajille, kansaneläkelain 30.pykälän muuttaminen, indeksikynnyksen alentaminen 3 prosenttiin, muutokset tapaturmavakuutuslakiin ja invalidihuoltolakiin sekä eräät muut asiat.

6) Veropolitiikassa tulevat ajankohtaisiksi verotuksen kokonaisuudistus, johon liittyy myös verotuksen yksinkertaistaminen, liikeverotuksen uudistaminen, jonka yhteydessä tulisi ratkaista yhtiöiden ja muiden yhteisöjen verokeinottelun lopettaminen, sekä maatalouden verotuksen kokonaisuudistus.

7) Sivistyspolitiikassa ovat ajankohtaisia erityisesti ne toimenpiteet, jotka liittyvät koulunuudistuksen toteuttamiseen ja korkeakoululaitoksen kehittämiseen sekä tieteellisen tutkimuksen ja taiteellisen luomistyön edistämiseen.

8) Paikallishallinnon alalla on paikallaan korostaa seutukaa-voituksen merkityksen lisäämistä tekemällä se sitovaksi. Lääninhallinnon demokratisoiminen, kuntajaoituksen uusiminen, maakuntaitsehallinnon mahdollinen kehittäminen, rantalaki sekä varsinaiset kuntien asemaa ja politiikkaa koskevat asiat nousevat myös voimakkaasti esiin. Kaikkiin näihin meidän on syvennyttävä perusteellisesti.

Jos haluamme löytää jonkin punaisen langan ajankohtaisista

talous-, sosiaali- ja kulttuuripolitiikan ongelmista, niin oleellista on kysymys taloudellisesta demokratiasta ja sen osa-alueesta työpaikkademokratiasta sekä kulttuuridemokratiasta. Koko uudistuspolitiikka sivuaa tavalla tai toisella taloudellisen ja kulttuuridemokratian piiriä. Kaikesta päättäen olemme saavuttaneet ajankohdan, jolloin näitä ongelmia ei enää voida kiertää. Sen vuoksi on tarpeellista, että näitä asioita pohditaan myös SKDL:n ohjelmasta käytävässä keskustelussa. Ne ovat ajankohtaisia myös niissä puheissa ja keskusteluissa, joita tullaan käymään ensi vuonna Suomen itsenäistymisen 50. juhluvuoden merkeissä.

Ulkopolitiikassa me olemme vaatineet hallitukseltamme suurempaa aktiiviteettia. Ulkopoliittinen peruslinjamme on luonnollisesti oikea, mutta mielestämme on sellaisia asioita, joita puolueettomuusasenteemme ei sido. Meidän ei tarvitse ottaa kantaa suurvaltojen kiistoihin, mutta me voimme lausua käsityksemme selvästi sodan ja rauhan kysymyksistä. Kansakuntamme mielipidettä arvostetaan kansainvälisestikin, siksi meillä on myös tietty vastuu tässä suhteessa. Ulkopoliittinen aktiviteettimme tulisi lisääntyä myös etelään, ns. kehitysmaihin, sillä emme voi jäädä sivuun siitä yhteistyöstä, jota kansainvälisessä mitassa tässä suhteessa jo harjoitetaan. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta asetti torstaina pitämässään kokouksessa työryhmän harkitsemaan keinoja valiokunnan työn aktivoimiseksi.

Nykyisellä hallitusryhmittymällä on kaikki edellytykset onnistua tehtävässään. Kansanrintamapeikolla pelottelut eivät ole voineet tätä syntyneitä yhteistyötä murtaa, vaikka halua siihen on näyttäneekin olevan oikeisto-opposition lisäksi myöskin eri hallitusryhmittymien sisällä. Jos "hallitusryhmittymä" kestää sisäisesti ja ryhtyy toteuttamaan suunnitelmallista uudistuspolitiikkaa, mikään ei estä sen jatkuvaa menestystä ja arvovallan kasvua kansamme keskuudessa.

Erittäin tärkeätä on hallituksessa olevien ryhmien neuvotteleva yhteistyö puolue- ja eduskuntaryhmätasolla. Todellinen tarve tälle yhteistyölle on muodostumassa eri alojen asiantuntijatasolla. Tämän kaltainen yhteistyö voi olla myös täysin epävirallista, luovaa kontaktien luomista kuten esimerkiksi nuoren polven keskuudessa nyt. Uskoisin, että neuvottelevasta yhteistoiminnasta on tähän asti kaikilla osapuolilla vain hyviä kokemuksia ja siksi sitä tulisi laajentaa edelleen.

Vasemmiston ja keskustan yhteistyön synty voidaan siis merkitä käänteeksi maamme politiikassa. Tähän viittasi hiljattain myös keskustapuolueen edustaja Olavi L a h t e l a eräässä esitelmässään, jossa hän mm. totesi olevan suotavaa, että kansanrintama säilyy ja kehittyy riippumatta eduskunnan perinteellisen oikeisto-vasemmisto-

asetelman vaihteluista. Jos asia on näin, on todettava, että maamme poliittisten perusvoimaryhmien raja kulkee hieman toisin kuin aikaisempien totunnaisten käsitysten mukaisesti. Kun tältä pohjalta tarkastellaan esimerkiksi edessä olevia presidentin vaaleja, puolustaa paikkaansa se näkökanta, jonka mukaan repivää vaalitaistelua kansanrintaman sisällä tulisi nyt voida välttää. Tässäkään asiassa ei ole kuitenkaan syytä hätiköityihin ratkaisuihin. Ennen kaikkea juuri tässä yhteydessä tarvitaan neuvonpitoa myös työväenryhmien kesken. (TPSL)

Yhdyn niihin, jotka sanovat, että nykyinen yhteistyökään ei ole mikään itse tarkoitus. Se on keino paremman elämän luomiseksi kansallemme. Tässä mielessä yhteisrintamaa todella tarvitaan, sitä tulee nyt lujittaa ja sillä on myös edessään suuri tulevaisuus.

(Ajatuksia SKDL:n kehittämistä nykyisen tilanteen pohjalta).

Enkä tärkeintä on SKDL:n politiikan aktiivisoiminen ja itse järjestön kehittäminen, jotta se kykenee suoriutumaan lisääntyneistä poliittisista tehtävistään. SKDL on meidän oloissamme ainutlaatuinen puitteiltaan väljä järjestö, ja sillä on suuri merkitys erilaisten sosialististen, demokraattisten ja radikaalien voimien yhdistäjänä. Tältä pohjalta SKDL:n kehittämistä tulee jatkaa.

Poiketen tyypillisesti puolueuotoisista järjestöistä SKDL sallii sisällään erilaisia käsityksiä ja mielipiteitä sekä maailmankatsomuksellisista että päivänpoliittisista kysymyksistä. Eri mieli- pideryhmien tasavertaisen vuorovaikutuksen ja näkemysten yhteen sovittamisen kautta syntyy SKDL:n toimintalinja eri kysymyksissä. Nykytilanteessa tämä puoli SKDL:n luonteesta tulee entistä tärkeämmäksi.

Nykytilanteessa on välttämätöntä, että SKDL:n politiikan linjaa hahmottamassa on koko laaja jäsenistömme, sekä liiton omiin että jäsenjärjestöjen perusjärjestöihin kuuluvat, ja sen lisäksi mahdollisimman paljon SKDL:n kannattajia ja muita kansalaisia, jotka haluavat olla kanssamme yhteistyössä. Edelleen on syytä korostaa monipuolisen asiantuntemuksen merkitystä. Näin saadaan esille runsaasti erilaisia mielipiteitä, jotka voivat hedelmällisesti vaikuttaa politiikkamme muotoutumiseen.

Järjestöjen toimintaa on aktivoitava sekä liiton johdon että piirien ja paikallisten järjestöjen tasolla. SKDL:n luonteen mukaisesti on pyrittävä luomaan mitä moninlaisimpia epävirallisia yhteyksiä yksityisiin ihmisiin ja kansalaisryhmiin eri kysymysten merkeissä. Järjestöjen työn vahvistaminen ja toimintatapojen monipuolistaminen on tämän hetken tärkeimpiä tehtäviämme.

Tämä aika on meille arvokasta yhteistyön käytännön koulua sekä SKDL:n sisäisessä elämässä että SKDL:stä ulospäin suuntautuvassa toiminnassa. Periaatteellinen kantamme yhteistyöhön on aina ollut myönteinen, mutta käytännössä olemme tietysti tehneet virheitäkin. Nyt syntynyt ja ilmeisesti jatkuva ja edelleen laajeneva eri tasoilla tapahtuva yhteistyö kansan suurta enemmistöä edustavien ryhmien kesken antaa meille mahdollisuuden korjata virheitämme ja kehittää yhteistyön metodeja sekä järjestöjemme toimintaa.

SKDL on nyt 18 vuoden oppositiokauden jälkeen hallitusvastuussa, kuten alussa mainitsin, ja tämä asettaa uusia vaatimuksia meille kansandemokraateille ja järjestöillemme. Oppositiossa ollessamme teimme paljon hyviä esityksiä ihmisten elämän parantamiseksi ja maamme kehittämiseksi, mutta emme aina tarpeellisessa määrin tulleet harkinneeksi sitä, miten esityksemme toteutetaan. Nyt järjestöiltämme vaaditaan vielä suurempaa aloitteellisuutta, hyviä ja perusteltuja esityksiä, joiden toteuttamiskelpoisuuden olemme itsellemme myös selvittäneet. Näin voimme parhaiten tukea hallituksen ja siellä olevien kansandemokraattien toimintaa.

Oppositioaikana totuimme myös kirpein sanoin arvostelemaan hallitusten toimia. Nytkään arvostelu ei voi olla meille vieras asia, sillä kritiikistähän usein lähtee jonkin puutteen poistaminen tai virheellisyyden oikaiseminen. Mutta arvostelu ei voi olla meille vain tuomitsemista, vaan meidän on tutustuttava epämiellyttävien pitämiemme ratkaisujen perusteisiin ja tältä pohjalta harkittava arvostelumme ja esityksemme. Esittäessämme asioita meidän on osoitettava parempia, toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja.

Tuleva vuosi on merkittävä liittomme kannalta, sillä SKDL:n liittokokous pidetään runsaan puolen vuoden kuluttua. Silloin määritellään liittomme työn peruslinja seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi Keskeisin asia tässä kokouksessa on SKDL:n uuden periaateohjelman käsittely ja hyväksyminen.

Keskustelu ohjelman uudistamisesta on käynnissä. Asiaa on pohdittu järjestöjen piirissä ja myös lehdistössä. On todettu, että vuonna 1949 hyväksytyssä SKDL:n ohjelmassa perustavoitteita ovat ulkopoliittisen suunnanmuutoksen aikaansaaminen ja kansanvaltaisen kehityksen vahvistaminen maassamme sekä yhteistyön rakentaminen, ja näin ohjelma oli edistysellinen vaihtoehto sotien ja niitä edeltäneen ajan politiikalle. Nyt voidaan näiden perustavoitteiden sanoa joko pääpiirteissään toteutuneen tai ainakin edistyneen ratkaisevasti. Maamme kansainväliset suhteet on rakennettu uudelle pohjalle, ja suomalaisille on turvattu tärkeimmät perusoikeudet. Emme tietysti voi tyytyä saavutettuun, vaan on kyettävä etenemään edelleen.

Monissa puheenvuoroissa on korostettu sitä, että maamme talouselämässä harvainvaltainen järjestelmä on säilynyt ja jopa vahvistunut, ja esitetty SKDL:n toiminnan suuntaamista tämän yhteiskunnan sektorin kansanvaltaistamiseen. Kysymys on todella kipeästä ongelmasta. Toisaalta talouselämän harvainvaltaisuus kaventaa valtiollisen järjestelmämme puitteissa tapahtuvaa kansanvaltaista käytäntöä, toisaalta se vähentää koko talouselämää koskevan pitkän aikavälin suunnittelun ja järkevä talouspolitiikan mahdollisuuksia. Kansanvalta ei myöskään yllä yksityisten teollisuuslaitosten sisälle, vaan työntekijät ovat varsin turvattomassa asemassa. Toimimalla kansanvaltaisen käytännön aikaansaamiseksi koko talouselämässä ja yksityisten yritysten puitteissa SKDL jatkaa tehtäväänsä demokraattisen kehityksen edistäjänä ja luo mahdollisuuksia talouselämän suunnitelmalliselle kehittämiselle.

Tähän mennessä käyty keskustelu SKDL:n ohjelmanuudistuksesta on ollut pohjaa luovaa. Toivottavasti keskustelu vilkastuu ja mahdollisimman moni osallistuu siihen siinä vaiheessa, kun ohjelmaluonnos ensi vuoden alkukuukausina on järjestöjen käsiteltävänä.

SKDL:n omaleimaisen politiikan hahmottaminen ja järjestöjen työn aktivoiminen sekä mahdollisimman laajojen yhteyksien rakentaminen eri väestöryhmiin ovat tämän hetken tärkeimpiä kysymyksiä, ja onnistuneet ratkaisut ja toimenpiteet näkyvät SKDL:n kannatuksen kasvuna tulevaisuudessa.

x x x

LIITE 5 PUUTTUU

SKDLn Liittoneuvoston kokous 4-5.11.1966.

Koulunuudistus on nyt tullut merkittävään vaiheeseen. Peruskoulukomitea on hahmottanut uuden koulun puitteet, ja koulunuudistustoimikunta on laatinut ehdotuksensa peruskoulun tehtävistä, sen antamasta opetuksesta ja sisäisestä rakenteesta. Hallituksen on mahdollista jo lähitulevaisuudessa antaa eduskunnalle lakiesitys koulujärjestelmän perusteista.

Peruskoulun yksi tehtävä on kasvattaa Suomen nuoria uuteen, alati muuttuvaan yhteiskuntaan, joka edellyttää jäseniltään demokraattista mielenlaatua sekä kykyä ja taitoa kansalaisten keskeiseen yhteistoimintaan. Uutta peruskoulua luotaessa on myös tämä näkökohta otettava huomioon. Koulunuudistus jää kesken, mikäli siihen ei liity myös koulun sisäisen demokratian sekä opetuksen sisällön ja hengen uudistaminen. Tämän edellytyksenä on perusteellisesti uudistettu opettajainvalmistus.

Koulunuudistustoimikunta esittää monia arvokkaita näkemyksiä koulun sisäisen demokratian kehittämisestä. Kuitenkaan koulun sisäiseen elämään ja sen opetuksen henkeen sekä opettajainvalmistukseen liittyviä kysymyksiä ei ole juuri selvitetty, ei edes luotu todellisia tutkimuksen ja kokeilun edellytyksiä.

SKDLn liittoneuvosto pitää tämän vuoksi tarpeellisena, että SKDLn liittokokous ensi keväänä voisi antaa ohjelmallisen lausuman niistä koulun sisäisen uudistamisen periaatteista, joita SKDL pitää tärkeinä. Asian valmistelu jää liittotoimikunnan ja kulttuurijaoston tehtäväksi.

Elämme murroksenomaista elinehtojemme, katsomustemme, asenteidemme ja ohjelmien uudistamisen kautta. Se on nostanut tarkoituksenalaiseksi myös maatalousohjelmamme, joka hyväksyttiin v. 1966 pidetyssä liittokokouksessa. Ennakkokäsityksenämme on ollut, että ohjelmamme täyttäisi vielä peruspiirteissään muuttuvan ajan vaatimuksia, mutta kaipaisi ehkä eräin kohdin täsmennyksiä ja modernisointia. Liittotoimikunnan velvoittamana on kevään ja kesän kuluessa suoritettu asiasta jonkinlaista "kenttätutkimusta". Sen tulokset osoittavat, että ohjelmamme kaipaisi perinpohjaisemman remontin kuin ennalta osasimme odottaakaan.

Tutkimuksen tuloksista on liittotoimikunnan ja liittoneuvoston jäsenille jaettu lyhyt yhteenveto. Siitä käynee ilmi, tosin hyvin ristiriitaisinkin toivomuksina, mitä aika vaatii maatalousohjelmamme ja -politiikkamme uudistamiselta. Alunperin oli ajatuksenamme, että jos ohjelman uudistamisen tarve rajoittuisi joihinkin vähemmän merkityksellisiin seikkoihin, voitaisiin se suorittaa tässä liittoneuvoston kokouksessa. Tutkimus kuitenkin osoittaa ohjelmaan kaivattavan niin suuria uudelleenarviointeja, että niiden käynnistäminen vaatii laajaa järjestökäsittelyä ja liittokokouksen arvovallalla vahvistamista. Ensi keväänä pidettävä liittokokous on kuitenkin jo periaate- ja sosiaalipolittisen ohjelman käsitteilyllä niin rasitettu, että sen työjärjestykseen tuskin voitane enää maatalousohjelman uudistamista sisältää. Sitä paitsi kolmen ohjelman käsittelystä talvikauden kuluessa järjestämme tuskin kunnialla selviytyisivät. Sen vuoksi liittotoimikunta esittää liittoneuvoston päätettäväksi, että maatalousohjelmamme uudistamisesta ja sitä vaativista nykyhetken maatalousongelmista tehtäisiin liittokokoukselle selostus, joka puheenvuorona tai erilliskysymyksenä, ja pyydetäisiin uudelle liittoneuvostolle valtuuksia ohjelman uudistamiseen.

Tämä olisin varsinainen asia-aine puheenvuorolleni tässä kokouksessa. En kuitenkaan mähta olla hieman esittelemättä niitä arvioita ja esityksiä, joita ohjelmauudistuksen suhteen on esitetty. Enimmältään niissä ollaan sietä mieltä, että maatalousohjelmamme ja myös -politiikkamme pienviljelijöiden etujen ja oikeuksien puolustamiseksi on menneinä vuosina ollut oikea ja vastannut ajan vaatimuksia. Mutta nykyisen teollistumiskehityksen oloissa ovat tuotanto-olosuhteet maataloudessakin niin paljon muuttuneet, ja ovat edelleen muuttumassa, etteivät pienviljelijöiden edut ja oikeudet ole enää puolustettavissa entisillä yksin agraaripoliittisilla toimenpiteillä. Olennaista viime vuosikymmenen kehitykselle

on ollut maatalouden ja talonpoikaiston aseman ja elintapojen verraten nopea muuttuminen.

1) Maatalous on muuttumassa luontoistaloudellisesta talonpoikaisesta elämäntavasta rahan hallitsemaksi liiketaloudelliseksi elinkeinoksi, jossa tuotannon tehokkuus ja kannattavuus ovat elinkelpoisuuden perusvaatimuksina pienviljelmilläkin.

2) Maatalouden koneistuminen, teknillisten välineiden ja tieteellisten menetelmien hyväksikäytön yleistyminen on saavuttanut tason, joka vaatii viljelmien suurentamista ja viljelijäväen maataloudellisen ammattikoulutuksen sekä neuvonnan tehostamista ja uudistamista.

3) Peruselintarvikkeiden - maidon, leipä- ja rehuviljan sekä kananmunien - osalta on saavutettu omavaraisuus. Se pakottaa meidän uudelleen arvioimaan maataloustuotantoamme kehittämisen ongelmia, niin tuotannon lisäämisen, tuotantosunnan kuin markkinointimahdollisuuksienkin osalta.

4) Maatalous on muuttanut yhä yksipuolisemmin elintarviketeollisuudelle raaka-ainetta tuottavaksi elinkeinoksi. Sen riippuvuus tuotteiden jalostusta ja välitystä sekä luottoasioita hoitavista laitoista on herkeämättä lisääntynyt. Talonpoikaisto on irtautunut tuotteiden jalostusprosessista ja kotitarvikkeidensa valmistamiseksi. Siitä on tullut yhä täydellisemmin valmiiden teollisuustuotteiden kuluttaja, joka on välikäsien kynittävänä samalla tapaa kuin palkallaan elävä väkikin.

5) Pientien viljelmien vaikeudet - tuotannon kannattamattomuus, työttömyys, maaltapako, ~~tilojen~~ tilojen autioituminen ja viljelijöiden maiden joutuminen yhtiöiden sekä keinottelijain käsiin on lisääntynyt.

6) Karjataloustuotantomme ylijäämän markkinointi kansainvälisillä markkinoilla on vaikeutunut ja käynyt kansantaloudellemme entistä rasittavammaksi.

Nämä kehitysnäkymät olivat tosin havaittavissa jo nykyistä maatalousohjelmaa valmisteltaessa. Siitä onkin löydettävissä melkoisen selkeitä varauksia tällaista kehitystä varten asutuspolitiikan maataloustuotannon suuntauksen, verotuksen uudistamisen, teollisuuden kehittämisen ja eräiden muidenkin maatalousolojemme kehittämistä koskevien uudistusten suhteen. Mutta siitä huolimatta voita neen nyt kuuden kehitysvuoden jälkeen todeta, että ohjelmassamme ovat tulonjakopoliittiset tavoitteet olleet etualalla ja varsinaisiin maataloutemme tuotantopolittisiin ja rakenneonhelmiin on kiinnitetty vähemmän huomiota. Ehkäpä katsottiin maataloutta myös liian paljon erillisenä, koko kansantalouden kehittämisen

ongelmista irrallisena elinkeinona ja viehättyttiin liian yksityiskohtaisten detalji- ja ryhmävaatimusten kirjaamiseen. Näiltä kohdilta ohjelmamme lieneekink kaikista enimmin vanhentunut. Osan vaatimuksia tultua jo lakisääteisesti toteutetuksikin.

Tällaisia näkökohtia on tiedustelumme lähetetyissä lausunnoissakin runsaasti esitetty. On tosin sellaisiakin lausuntoja, joissa tuomitaan koko ohjelmamme käytäntöön soveltumattomaksi propagandaeleeksi. Ne kuitenkin heijastanevat asian ja ohjelmamme tuntemattomuutta tai muuta nurjamielisyyttä.

Mitä sitten ohjelmamme uudistamisen rakenneaineiksi esitetään. Teille jaetusta yhteenvedosta havaitsette, että hyvistä asioista ja ristiriitaisista käsityksistä ei tule puutetta olemaan. En aio ryhtyä niitä lähemmin esittelemäänkään tässä tilaisuudessa. Kajoan vain luettelomaisesti eräisiin varteenotettaviin periaatteellisuusluontoisin näkökohtiin, ohjelmauudistuksen runkorakennelmaa ajatellen.

Aivan oikein lausunnoissa korostetaan, että uusi ohjelma ei saisi olla maataloudesta pois lähtevän, vaan maatalouteen jäävän väen ohjelma. Ilmeisesti sillä tarkoitetaan sitä, että maatalousolojen kehittämisen tuotantopoliittisten ongelmien sekä maatalouden aseman ja merkityksen ~~tuotantopoliittisten~~ erittelyyn ja korostamiseen koko kansantalouden näkökannalta tulisi kiinnittää entistä suurempi huomio ja että myös tulonjako- ja väestöpoliittiset, työllisyyttä koskevat, sosiaaliset, kulturelliset, terveydenhoidolliset ym. uudistustavoitteet tulisi uudessa ohjelmassa esittää aikaisempaa selvemmin koko kansantaloutemme uudistamisen perustavoitteita vastaavasti. Tältä pohjalta tulisi ohjelmamme uudistaa ennen kaikkea asutustoimintaa, maatalouden tukemista sekä lainoistus- ja avustustoimintaa koskevilta osilta. Ilmeisesti asutustoimintaan ja yleensä tuotantopohjan laajentamiseen sekä vientituotannon tukemiseen käytettyjen valtion määrärahoja tulisi suunnata ehkä entistä enemmän tuotannon tehostumista ja kustannusten alenemista edistäviin toimenpiteisiin pienviljelmilläkin. pienviljelijäin tukemisessa olisi ehkä määrätietoisemmin siirryttävä sosiaalipoliittisten ja työllisyyttä edistävien toimenpiteiden linjalle, joskaan asutustoiminnasta ja lisäämään raivaamisesta ei voitane jyrkästi luopua ~~missään~~ muissa elinkeinoissa ~~rukasti~~ tarjolla olevien uusien työpaikkojen vuoksi. Teollistamiskehityksen edistämistä pidetään kuitenkin yleisesti tärkeimpänä maatalouden ongelmien, liikaväen ja pienviljelijäin toimeentulon parantamisen edellytyksena, pitkän aikaivälin tavoitteena. Mutta nykyisin ja lähivuosina tulisi maaseudun liikaväen toimeentulon

turvana vielä olla pieni vaikka niukkoinekin ~~tuloineen~~ tuloineen jota valtion on edelleenkin erimuotoisilla tukitoimenpiteillä lisättävä. Se on väestö- ja sosiaalipoliittinen välttämättömyys.

Toinen mielenkiintoinen ongelmaryhmä on, minkälainen maatalousmuoto on lähiajan ohjelmatavoitteeksi asetettava. Pohjois-Suomessa on jo, ilmeisesti epätoivon ajamana, päädytty sellaiseen hengenvireeseen, että nyt ei pienviljelijöitä pelasta enää muu kuin osuustoiminnallinen tai valtion hoitama suurmaatalous. Se olisi asetettava ohjelmamme tavoitteeksi. Pohjois-Suomessa mökkiläisten ja asutustilallisten olosuhteet tuntien voitaneen tuollainenkin yliampuminen joten kuten käsittää, mutta tuskin hyväksyä. Yleisimpänä toivomuksena lausunnoissa kuitenkin esitetään, että voimassa olevan ohjelman määre talonpoikein perinnöllisen maanomistuksen turvaamisesta tulisi varmentaa ja täsmentää siten että pyrimme maanomistusolojamme kehittämään siihen suuntaan, että vallitsevana tuotantoyksikkönä tulisi olemaan tehokas maan yksityisomistukseen perustuva talonpoikainen perheviljelmä. Se merkitsee nykyoloissa n. 20-30 ha:n tilaa metsäpalstoineen. jolloin tilaa hoidetaan perheen omalla työvoimalla ilman vierään työvoiman, lisäveron riistoa. Sen ajatellaan turvaavan maamme nykyoloissa perheelle tasaveroisen toimeentulon paranemisen muiden työtätekevien väestökerrosten kanssa. Sen ohella tietysti voisivat menestyä ns. työmiespienviljemät, joilla ansiotyötulot ovat vallitsevina. Myöskään osuustoiminnallisia ja valtiollisia suurmaatalousyrittäjiä ei tulisi kaihtaa, koska tekninen kehitys tulee siihen suuntaan maatalouden kehitystä viemään. Tuollaisellekin kehitykselle tulisi ohjelmassamme portit auki pitää.

Ja lopuksi, minkälaiset ~~rakennemat~~ rakennemat tulisi uudelle ohjelmalle tulisi asettaa? Jotkut ovat sitä mieltä, ettei mitään maatalousohjelmaa enää nykyoloissa tarvittaisikaan. Riittäisi kun valmistamme hyvän teollistamisohjelman, niin se olisi myös paras maatalousohjelma, joka ratkaisisi maatalouden kaikki pulmat. Vaikka meillä teollistamisella onkin avainasema maatalouden liikaväen ja monien muidenkin maatalouspulmien ratkaisussa lienee sittenkin tuollainen käsitys liian yksioikoinen. Ovathan maatalouden ja sen tulon varassa elävän väen ongelmat kansantaloudellisestikin sikäli erikoiset, että niiden selvittämiseksi tarvitaan myös erillistä ohjelmallisten kehitystavoitteiden selvittelyä.

Toinen asia on, miten pitkän ajan näkemyksellä pyritään kehitystavoitteita määrittämään? Eräissä lausunnoissa esitetään,

ettei meillä olisi syytä lähteä niin juhlallista asiakirjaa kuin maatalousohjelmaa valmistamaankaan. Riittäisi kun valmisteltaisiin jonkinlainen 5-vuotissuunnitelma lähiajan tavoitteineen maatalousolojemme kehittämistä varten. Tätä perustellaan sillä, että maatalous ja koko kansantaloutemme on nykyisin niin nopeassa muuttumis- ja murrosvaiheessa, ettei pitkän aikavälin tavoitteita voida selkeästi nähdä ja viittoitaa. Tulisi sen vuoksi rajoittua vain lähiajan käytännöllisluontoisten toimenpiteiden kartoittamiseen. On myös esitetty ajatuksia, joiden mukaan ohjelman tulisi olla vain kehityksen periaatteellisiin puoliin kajoava, lyhyt, selkeä ja yksiselitteinen, sellainen, jonka kylän- ja kadunmieskin käsittäisi ilman monimutkaisia selityksiä. Ja jos käytännöllisluontoisiin päivänongelmiin siinä haluttaisiin kajota, tulisi sen tapahtua erillisenä osana, jonkinlaisena minimivaatimusten esittelynä.

Kuten näistä "kentän käsityksistä" käynee ilmi, on maatalousohjelmamme uudistamisessa sikäli suuri urakka ja tutkimuksia vaativa tehtävä, ettei sitä voida kädenkäänteessä suorittaa. Sⁿ vuoksi liittotoimikunta esittääkin liittoneuvoston päätettäväksi seuraavaa:

1) Ohjelman uudistamiseksi nykyistä kehitysvaihetta vastaavasti tarvitaan niin suuria uudelleen arviointeja ja niistä aiheutuvia tutkimuksia, ettei niitä ehditä suorittaa, eikä järjestöissä käsitellä toukokuussa kokoontuvaan liittokokoukseen mennessä.

2) Ohjelman uudistamisen tarpeellisuudesta ja siihen liittyvistä maatalouden kehittämisen ongelmista tehdään liittokokoukselle selostus joko erillisenä asiana tai puheenvuorona ja pyydetään uudelle liittoneuvostolle valtuuksia ohjelman uudistamiseen tai sitä vastaavan periaatteellisluontoisen lausunnon antamiseen maataloutemme kehittämisen lähiajan tehtävistä.

Yhteiskunnassamme yleensä on viimeisten parin vuosikymmenen aikana tapahtunut myönteistä kansanvaltaista kehitystä. Talouselämässä kuitenkin on harvainvaltainen järjestelmä säilynyt, jopa vahvistunut. Jotta yhteiskuntamme demokraattista kehitystä voidaan jatkaa ja luoda mahdollisuuksia talouspoliittiselle suunnittelulle, on kansanvaltainen kehitys ulotettava myös talouselämään.

SKDLn liittoneuvosto antaa liittotoimikunnan tehtäväksi selvityksen laatimisen taloudellisen kansanvallan toteuttamisesta ja nykytilanteessa mahdollisista tavoitteista edistävistä toimenpiteistä ensi vuonna pidettävän liittokokouksen käsiteltäväksi.

SKDln Liittoneuvosto
4-5.11.1966.

Liite n:o 10.

Keskusteltuaan tulevia presidentinvaaleja koskevasta keskustapuolueen kirjeestä SKDln liittoneuvosto totesi, että tavanomaisen käytännön mukaisesti liittokokouksen tehtävänä on lopullisesti päättää tämänluonteisista asioista. Ennen lopullisen ratkaisun tekoa on asiaa syytä käsitellä laajemmin SKDln ja sen jäsenjärjestöjen piirissä. Liittoneuvoston mielestä on tarpeellista keskustella asiasta myös vasemmistoryhmien kesken.

SKDln Liittoneuvosto
4-5.11.1966.

Liite n:o 10.

Käsiteltyään hallituspolitiikan kysymyksiä ja kuultuaan informaation hallitusryhmien keskeisistä eduskuntatason neuvotteluista SKDln liittoneuvosto päätti esittää kantanaan, että SKDln on pyrittävä pitämään yllä hallitusyhteistyötä. Tässä mielessä SKDln liittoneuvosto suosittelee, että eduskuntaryhmä pyrkisi budjettiesitystä koskevissa neuvotteluissa joustavasti esiintyen mahdollisimman hyviin ratkaisuihin. SKDln liittoneuvosto hyväksyy tässä tilanteessa liikevaihtoveron korotuksen yhdellä prosentilla, mikäli muut hallitusryhmät eivät suostu luopumaan korotusesityksestä.

liite n:o 13.

Helsinki 13.4.1966

Hyvä toveri

Eräänä syynä heikkoon menestykseen kunnallisissa ja valtiollisissa vaaleissa on pidetty maatalousohjelmamme vanhentuneisuutta. Toivomuksia sen uudistamiseksi ajan vaatimuksia vastavaksi on esitetty useilta tahoilta. SKDL:n liittotoimikunta päättikin viime kuussa pitämässään kokouksessa suorittaa tutkimuksen, missä määrin ja miltä osin v. 1961 pidetyssä liittokokouksessa hyväksytty maatalousohjelmamme kaipaa remonttia. Tätä varten lähetämme Sinulle ohjelmamonisteen ja toivomme, että tutustuttuasi siihen tekisit huomautuksesi ja toivomuksesi, mieluummin jo valmiiksi muotoiltuna, sekä palauttaisit sen liittomme toimistoon toukokuun 15 päivään mennessä. Valitettavasti monisteen tekstisivulta jäi ehdotuksia varten tarpeellinen sivumarginaali pois, mutta ehkä ne voi tehdä tekstisivun toiselle tyhjälle puolelle tai erilliselle paperille.

Toivomme apuasi ja luovia uudistusehdotuksia. Niiden perusteella liiton johdon asettama ohjelmatoimikunta tulee valmistamaan uudistusesityksen liittoneuvoston tai ehkä liittokokouksen käsiteltäväksi.

SKDL:n sihteeristö

SKDL:n MAATALOUSOHJELMA

Hyväksytty liittokokouksessa 1961

I. MAATALOUS

Maan omistus- ja asutuspolitiikka

Maa- ja asutuslainsäädäntöä kehitettäessä on pyrittävä siihen, että maa ei saa olla keinottelun ja riiston välineenä, vaan omalla työllään maata viljelevän väestön toimeentulon turvana. Talonpoikien perinnöllinen omistusoikeus maahansa on pidettävä koskemattomana. Maankäyttölakeja ja asutustoimintaa edistävää rahoitusta on kehitettävä siten, että ne tekevät mahdolliseksi ensisijaisesti pienviljelmien elinkelpoisuuden parantamisen kohtuullisilla ehdoilla tapahtuvan lisämaan- ja metsänsaannin avulla. Sitä toteutettaessa on käytettävä hyväksi yhtiöiden, maakeinottelijain, rappiutilojen, suurtilallisten ja valtion välityksellä tapahtuvaa vapaaehtoista maanhankintaa paikallisten mahdollisuuksien mukaan.

On luotava edellytykset terveeseen asutuspolitiikan harjoittamiselle valtion avun turvin. Etenkin viljelyskelpoisia soita ja vesijättömaita on tehokkaasti kuivattava viljelykseen ottamista varten. Tavoitteena on pidettävä sellaisten elinkelpoisten, lähinnä perheen täydellistä toimeentuloa vastaavien uusien perheviljelmien muodostamista, jolla voidaan koneiden ja järkiperaistämisen avulla harjoittaa nykyistä voimaaperäisempää tuotantoa, alentaa tuotantokustannuksia, ja siten parantaa maa- ja karjatalouden kannattavuutta. Asutustoimintaa hoidettaessa on tarkoituksenmukaista välttää haja-asutusta ja muodostaa yhtenäisiä asutusalueita, missä siihen on mahdollisuuksia, koska se antaa asutetuille monia taloudellisia ja sosiaalisia etuisuuksia.

Tilojen epätervettä pirstoutumista ja niiden joutumista kohtuuttoman raskaan perintövelkataakan alle on pyrittävä estämään sellaisen lainsäädännön avulla, joka tekee mahdolliseksi sisarosuuksien lunastamisessa tarvittavan lainan saannin kohtuullisella korolla ja turvaa maan saannin maanviljelijöiksi haluaville sisarosakkaille. Sen sijaan suoranaisesti tilojen ositusta rajoittavan lainsäädännöntielle ei ole syytä lähteä, sillä ositusrajoitus tekee asunto- ja viljelystilojen perustamisen entistä vaikeammaksi. Kuitenkin on tonttikeinottelu ja sen seurauksena syntyvien epätyydyttävien asutusalueiden muodostuminen estettävä.

Asutustoiminnassa on tärkeää huolehtia siitä, että asutustilat saadaan mahdollisimman nopeasti tuottaviksi, jotta niiden omistajat eivät joutuisi vuosikymmeniä kamppailemaan keskeneräisillä tiloilla kohtuuttoman velka- ja korkorasituksen sekä muiden vaikeuksien kanssa. Sen vuoksi asutusmaan hinta ei saisi olla voimassa olevia maan verotusarvoja korkeampi eikä asutuslainojen korko yli yhden prosentin. Sikäli kuin kylmiä tiloja muodostetaan, ne on viljelyksiltään raivattava mahdollisimman valmiiseen tuottokuntoon valtion toimesta. Raivaus- ja perustamispalkkioita jo perustetuille kylmille tiloille on nykyisestään korotettava, irtaimistolainoja lisättävä sekä annettava vapautus veroista, velkojen korkojen ja kuoletusten maksuista ensimmäisten kymmenen vuoden aikana. Asutustarkoituksiin suunniteltujen alueiden metsien enakkohakkuut on estettävä. Niiden viljelyskepoisuus on tutkittava ja asutusasiain käsittely saatava nykyistä nopeammaksi ja joustavamaksi. Yksityisille rahalaitoksille annettu lainojen myöntämisoikeus on palautettava kuntien asutuslautakunnille.

Nämä edut on ulotettava koskemaan myös niitä maanhankintalain mukaan asutettuja uudisviljelijöitä, jotka vielä kamppailevat suurissa vaikeuksissa viljelmiensä kuntoon saattamiseksi.

Maanparannusaineiden, kuten saven, mudan ja hiekan, saanti on asutus-tilallisille ja muillekin pientiloille ja tontin omistajille turvattava lakisääteisesti.

Maatalouden tuotantosuunta

Maatalousolojemme kehittämisen perussuuntana täytyy olla karjatalousvaltaisen tuotantosuunnan kehittäminen yhdistyneenä nykyistä monipuolisempaan vihannes- ja puutarhaviljelyyn, sekä sen tuotteiden jalostukseen. Samalla on tutkittava pienviljelyksille sopivien ja markkinoinnin kannalta edullisten tuotannonalojen kehittämisedellytyksiä sekä edistettävä erikoistumista näille aloille.

Koska kansainväliset maataloustuotemarkkinat näyttävät vastaisuudessakin olevan epävarmat vientituotannon kehittämistä ajatellen, on maatalouttamme kehitettävä ensi kädessä tyydyttämään mahdollisimman monipuolisesti ja täydellisesti kotimaista tarvetta. Ennen muuta on edistettävä karjatalouden tuotantokustannusten alentamista sekä suhdannevaihteluista vapaata markkinointia. Mutta myös leipä- ja rehuviljan viljelyä on edistettävä niillä alueilla, joilla siihen on luonnonsuhteista johtuvat edellytykset.

Määrätietoisella karja- ja kotieläintalouden voimaperäistämällä on mahdollisuus saada myös sellaisten maitojalosteiden kuin voin ja juuston sekä kananmunien ja sianlihan tuotantokustannuksia alenemaan siinä määrin, että tarvittaessa voidaan niiden vientituotantoakin harjoittaa kansantaloudellisesti nykyistä edullisemmilla ehdoilla.

Kotimaista maataloustuotteiden menekkiä tulee lisätä kohottamalla työ-ätekevän väestön ostovoimaa. Sitä varten on ansiotason kohottamisen ohella käytettävä nykyistä enemmän vientipalkkiovaroja kotimaassa myytävien elintarvikkeiden hintojen alentamiseen.

Maatalouden tukeminen

Ottaen huomioon maataloutemme pienviljelysvaltaisuudesta, suurpääoman riiston tehokkuudesta ja luonnonsuhteista johtuvat korkeat tuotantokustannukset sekä niiden aiheuttaman pienviljelmien heikon kannattavuuden, ei maatalouden harjoittamista, vallankaan pienviljelmillä, voida ajatella ilman lakisääteistä valtion tukea.

Maatalouden tukemisessa on aikaansaatava sellainen järjestelmä, joka auttaa tuotantoedellytysten parantamista ennen kaikkea pienviljelmillä. Maataloustulolaki on muutettava sellaiseksi, että maataloustulo on sidottu maatalouden tuotantokustannuksiin, että tuottajahinnoissa ja tukemisessa saadaan aikaan tilan koosta ja sijainnista johtuva tuotantokustannusten eroavaisuuksia vastaava porrastus. Tällaisen tuotantotuen avulla voidaan tehokkaasti hoitaa myös maataloustuotannon suunta kulloinkin tarpeelliseksi katsottavien tuotanto- ja vientinäkökohtien mukaan.

Maataloustuotannon tukemisella on pyrittävä johdonmukaisesti kehittämään pienviljelmien karja- ja kotieläintalouden tuotantoedellytyksiä parantamalla yksityisiä ja yhteisiä laitumia, lisäämällä väkirehujen ja lannoitteiden käyttöä, vihantarehun saantia, auttamalla korkeatuottoisen valiokarjan sekä koneiden hankintaa ja ajanmukaistamalla karjatalousrakennuksia.

Luonnononnettomuuksien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen pienviljelijöille on saatettava lakin perustuvaksi.

Pienviljelmien peruskunnon parantamisen ja tuotannon voimaperäistämisen kannalta tarpeellisten uudistusten (peruskuivatus, kalkitus, salaoitus, kivenraivaus, tilusteiden rakentaminen, vesihuolto, kotieläinsuojien rakenta-

minen, koneiden hankinta ja peruslannoitus) turvaamiseksi ja entisten lyhyt-aikaisten korkeakorkoisten lainojen vakauttamiseksi on pienviljelijöille järjestettävä lakisääteisesti mahdollisuus pitkäaikaisen ja halpakorkoisen perusluoton saantiin. Perusluoton koron tulee olla mahdollisimman alhainen ja sen jaon sekä käytön tulisi tapahtua maataloudellisten yleisneuvontajärjestöjen valvonnan alaisena.

Sähkön käytöstä aiheutuvien rasitusten epätasaisuuden poistamiseksi ja keventämiseksi sekä maaseudun sähköistämisen loppuun suorittamiseksi on pyrittävä koko maata käsittävän yhtenäisen sähkövoimaverkoston ja tariffimaksujärjestelmän luontiin. Sähkön tariffihinta on asetettava sähkön käytön tarkoituksesta ja tuotosta riippuvaksi. Pientilojen ja syrjäseutujen sähkön saantia on autettava halpakorkoisilla ja pitkäaikaisilla lainoilla ja peruskustannusavustuksilla.

Syrjäseutujen tieoloja on valtion toimesta parannettava rakentamalla uusia teitä ja ottamalla valtion hoitoon sellaiset tilustiet, joilla on yleistä merkitystä.

Maataloustuotannon mukautuminen markkinatalouden oloihin merkitsee lisääntyvää liikeluoton käyttöä pienviljelmilläkin. Siksi on pienviljelijöiden luoton saantia helpotettava, korkokantaa alennettava ja lainojen indeksisidonaisuus poistettava.

On saatettava voimaan viljelysmaiden maksuton viljavuustutkimus.

Maatalouden verotus

Voimassa oleva, suurtilallisia suosiva maatalouden verotusjärjestelmä on kokonaisuudessaan uudistettava. Johtavana periaatteena on siinä pidettävä, että nykyisestä pienviljelmiä epäoikeudenmukaisesti rasittavasta isännän ja perheenjäsenten työnarvojen verotusjärjestelmästä luovutaan ja verotus saatetaan pinta-alaan ja tilan todelliseen tuottoon perustuvaksi.

Yhtiöiden ja muiden suurten metsäalojen omistajien metsäntuotto on saatava nykyistä tehokkaamman verotuksen alaiseksi ja pienviljelijäin metsään kohdistuvaa verotusta on lievennettävä.

Manttaalikuntalaitos on tarpeettomana menneisyyden jätteenä lakkautettava ja manttaalikuntain varat käytettävä kuntien valtuustojen valvonnan alaisena maaseutunuorison ammatillisen kasvatuksen edistämiseen.

Maataloudellinen osuustoiminta

Koska maataloustuote- ja tarvikekauppa tapahtuu yhä täydellisemmin tällä alalla toimivien osuustoiminnallisten liikelaitosten, meijereiden, teurastamojen ja osuuskauppojen välityksellä, on tärkeää, että itse pienviljelijät valvovat niissä etujaan, ja pyrkivät palauttamaan niiden toiminnan alkuperäisiä talonpoikien parasta tarkoittavia päämääriä toteuttamaan. Eritoten on pyrittävä estämään noiden laitosten joutuminen monopolipääoman hallintaan ja niiden hallinnon yhä pitemmälle menevä virkavaltaistuminen sekä alennettava niiden kohtuuttoman korkeita kuluja ja liikevoittoja.

On suositettava ja kehitettävä oloihimme sopivia pienviljelijäin osuustoiminnallisen yhteistyön muotoja maan raivauksessa ja perusparannusten suorittamisessa, viljankuivaamojen, varastojen, kotitarvesahojen ym. yhteisten laitojen rakentamisessa ja maataloudessa tarvittavien peruskoneiden hankinnassa.

II. METSÄTALOUS

Vaikka yleinen kehitys osoittaaakin, että puunjalostusteollisuuden ylivalta maamme kansantaloudessa tulee heikkenemään vuori-, metalli- ja kemiateollisuuden lisääntyessä, tulee sillä sittenkin olemaan johtava asema talouselämässä ja maaseutuväestön toimeentulon turvaamisessa. Siksi on tärkeää huolehtia siitä, että sen käytettävänä on riittävästi kotoista korkealaatuista raaka-ainetta. Tässä mielessä Suomen Kansan Demokraattinen Liitto pitää tärkeänä, että nykyaikaisilla metsänparannus- ja hoitomenetelmillä lisätään metsien tuottoa, sekä soiden ja vesiperäisten maiden kuivatuksella vallataan lisää maa-alaa hyötymetsän kasville. Kun maassamme maa- ja metsätalous muodostavat kiinteän kokonaisuuden, kuuluu pienviljelmien elinkelpoisuuden turvaamiseen, että niillä on riittävän kotitarvepuun ja lisätulon saantimahdollisuus omaan tilaan kuuluvasta tai yhteismetsästä. Näistä periaatteista lähtien kansandemokraatit -pyrkivät metsäpolitiikan alalla seuraavanlaisiin uudistuksiin:

Metsälainsäädäntöä on kehitettävä siten, että pienviljelijöille turvattaisiin tilan elinkelpoisuutta vastaava metsä ja huolehditaan siitä, etteivät valtion ja kuntain omistuksessa olevat metsävarat joudu yhtiöiden ja metsäkeinottelijain käsiin. Valtiolle on turvattava oikeus pakkolunastaa yhtiöiden, maakeinottelijain ja suurtilallisten metsiä tarpeen vaatiessa yleishyödyllisiin tarkoi-

tuksiin sekä uudisasutus- ja lisämaiksi käytettäväksi. Talonpoikain metsäomaisuuden joutuminen keinottelun välineeksi on estettävä.

Metsien parannustoimintaa on tehokkaasti edistettävä niin yhteisöjen kuin yksityistenkin metsissä. Metsänhoitoyhdistyksiä koskevaa lakia on uudistettava siten, että metsänhoitoyhdistysten ylläpito- ja metsänhoitokustannukset saataisiin jakautumaan nykyistä oikeudenmukaisemmin metsien suuruuden ja tuoton sekä metsänomistajien saamien palvelusten mukaan. Kotitarvepuun saantiin rajoittuvien pienmetsien omistajat on vapautettava metsänhoitoyhdistysten ylläpitomaksuista. Pienviljelijöille on luotava mahdollisuus lainojen ja avustusten saantiin metsänparannus- ja kuivaustöiden suorittamiseksi omilla tiloillaan. Metsänhoitoavustuksia ja palkkioita pienviljelijöille on nykyisestään korotettava.

Suurten metsäalojen omistajat on lakisääteisesti velvoitettava käyttämään nykyistä suurempi osa metsänmyyntituloistaan metsiensä kunnon parantamiseen.

Metsätaloudellista neuvontaa ja valistustyötä on tehostettava pienviljelijäin keskuudessa.

Metsien käytön tehostamiseksi on puunjalostusteollisuuslaitoksia rakennettava myös Pohjois- ja Itä-Suomen metsäalueille sekä muillekin metsäraaka-aineesta rikkaille seuduille. Nykyisen ns. nollarajan ulkopuolella olevien runsaiden metsävarojen hyväksikäyttöä on edistettävä.

Puutavarateollisuutta kehitettäessä on pyrittävä saavuttamaan mahdollisimman täydellinen raaka-aineen jalostusaste ja hyväksikäyttö.

Taistelua puutavarayhtymien ja niiden muodostamien ostorenkaiden riistoa vastaan on tehostettava. Siten voidaan tehokkaalla tavalla puolustaa pienien metsäalojen omistajien ja metsätyöntekijäin etuja.

III. MAATALOUSVÄESTÖN SOSIAALISEN ASEMAN PARANTAMINEN

Varsinaisten maatalouspoliittisten uudistusten ohella on kansandemokratisen liikkeen keskeisenä tehtävänä maaseudun palkkatyöväen ja pienviljelijäin ammatillinen ja poliittinen järjestäminen toimintaan työ- ja sosiaalisten olojensa parantamiseksi.

Maataloudessa on metsätoissa työskentelevän palkkatyöväestön aseman parantamiseksi näille aloille saatava 8 tunnin työaikalaki ja lakisääteiset vähimmäispalkat. Työpalkkoja ja työolosuhteita metsä-, uitto- ja maataloustoissa on parannettava niin, että ne vastaavat muilla aloilla vallitsevaa tasoa.

Työttömyyden seurausten torjumiseksi on aikaansaatava sellainen työttömyysvakuutuslaki, joka antaa turvan myös ansiotöissä käyvälle pienviljelijäväestölle. Ansiotöitä tarvitsevien pienviljelijäin työttömyyskortistoon pääsyä rajoittavat esteet on poistettava.

Yleisen sairausvakuutuslain säätämistä on kiirehdittävä ja pyrittävä se saamaan sellaiseksi, että siinä pienviljelijät ja muukin maaseutuväki asetetaan sairaushuollon suhteen samaan asemaan muiden väestökerrosten kanssa.

Maaseututyöväen työllisyystilanteen ja ansiomahdollisuuksien parantamiseksi on pyrittävä maaseudulle sijoittamaan elinkelpoista teollisuutta ja sen ohella edistämään myös terveellä pohjalla kehittyvää pienteollisuutta.

Maaseudun vähävaraisten ja suuriperheisten asukkaiden asunto-olojen parantamista on edistettävä varaamalla valtion budjettiin sitä varten tarkoitettuihin halpakorkoisiin lainoihin ja avustuksiin riittävästi varoja.

Maaseututyöväen omakotirakennustoiminnan edistämiseksi on valtion ja kuntien toimesta varattava riittävästi asutusehdoilla saatavissa olevia asunto-ontteja ja turvattava riittävä aravaehtoisien rakennusluoton saanti.

Maaseudun vähävaraisille perheille on naisten työn helpottamiseksi varattava riittävästi lainoja ja avustuksia vesi- ja viemärlaitteiden rakentamista sekä tarpeellisten kotitalouskoneiden hankkimista varten, vähävaraisten perheenäitien ja lasten lomanviettomahdollisuuksia on tuettava nykyistä enemmän.

IV. KOULU- JA SIVISTYSLOJEN KEHITTÄMINEN

Maaseutunuorison maataloudellista ja teknillistä ammattikoulutusta on edistettävä ja kyseisillä aloilla toimivat oppilaitokset uudistettava ajan vaatimuksia vastaavalle tasolle.

Maatalouskoululaisten opintoarjoitteluosuhteita on parannettava luomalla mahdollisuudet harjoitteluun koulutiloilla ja valtion koe- ja tutkimuslai-

toksilla sekä maksamalla heille harjoitteluaikana tehdystä työstä vallitsevan yleisen palkkatason mukainen korvaus.

Maataloudellisten yleisneuvontajärjestöjen suorittamaa ammattikasvatus-työtä neuvonnan ja kurssitoiminnan avulla on tehostettava ennen kaikkea pienviljelijäin keskuudessa ja käytettävä siihen entistä enemmän valtion varoja. Neuvontatyössä on kiinnitettävä erityistä huomiota koneiden käyttöön, tuotannon spesialisointiin ja tuotteiden markkinointiin liittyvien tietojen ja taitojen levittämiseen.

Pienviljelijänuorison viihtyvyyden lisäämiseksi kotiseudullaan sekä terveiden elämänskatsomusten ja tottumusten kasvattamiseksi on pyrittävä kehittämään ja monipuolistamaan edistyksellisessä hengessä maaseudun kulttuurilaitoksia, koulu-, kirjasto- ja urheiluoloja, elokuva- ja vapaata valistustoimintaa sekä pienviljelijä- ja työväenjärjestöjen toimintaa. Yhtenäiskoulujärjestelmä on toteutettava, koska se avaa maaseutunuorisolle asutuskeskusten kanssa yhtäläiset mahdollisuudet kohottaa sivistys- ja tietotasoaan.

SKDL:n MAATALOUSOHJELMAN UUDISTAMINEN

(Keskustelun avuksi)

1. Onko voimassa oleva ohjelma ollut liian yksipuolisesti pienviljelijäin etujen puolustamiseen ja tulonjakoon suuntautuva? Pitäisikö uudistuksessa enemmän ja missä muodossa korostaa tuotantopoliittisia näkökohtia maatalouden kehittämiseksi koko kansantalouden kasvupolitiikkaa ajatellen?
2. Tarvittaisiinko ohjelmassa periaatteellisuontoista määrittelyä maatalouselinkeinon nykyisestä asemasta ja merkityksestä teollistuvan Suomen kansantalouden osana?
  - a) tuotantotekijänä,
  - b) väestöpoliittisesti ja
  - c) kehitysennuste?
3. Minkälainen ohjelmallinen päämäärä maatalousolojen kehittämiseksi asetetaan?
  - a) Maan yksityisomistukseen perustuva tuotantotehokas talonpoikainen perheviljelmä (omavarainen ja omalla työvoimalla hoidettava viljelmä),
  - b) aputalousluontoinen pienviljelmä (pääosa tuloista ansiotöistä),
  - c) teollisuusluontoinen suurviljelys (meijereiden, teurastamojen ja yksityisyritysten suurkanalat, -sikalat, karjafarmit, yhteisnavetat, vihanneksilämpimöt jne.) tai
  - d) sosialistis-osuustoiminnalliseen maatalousmuotoon siirtyminen.
4. Miten maapolitiikkaa on hoidettava? Onko jatkettava asutustoimintaa ja miten? Suhteemme viljelmien suurentamiseen ja ositusrajoituslakiin sekä maan- ja metsän pakkolunastukseen ja kenen maihin se on kohdistettava?
5. Mikä suunta tuotantopolitiikassa nyt, kun peruselintarvikkeiden suhteen (maito, vilja, liha ja kananmunat) on omavaraisuus saavutettu? Onko kehitettävä vientituotantoa raivaamalla uutta peltoa ja lisäämällä karjaa, vai olisiko linjana oltava oman tarpeen tyydyttäminen mahdollisimman monipuolisesti (liha, vihannekset ym. puutarhatuotteet kotimarkkinain ostokyvyn lisääntymistä vastaavasti)?

6. Miten tulisi määrittää maatalouden tuki- ja hintapoliittinen linja niin, että sen toteuttamisella turvattaisiin tuotannon tehostuminen, kustannusten aleneminen ja tuotteiden vakaa hintataso (suhde maataloustulolakiin, tuotantoavustuksiin, perusluottolakiin, asutusrahastoon, maataloustarvikkeiden hinnanalennuksiin, katokorvauksiin, sisärosuuslainoituksiin jne.)?
7. Onko verouudistuksen perustana oltava puhdas tulo ja miten?
8. Minkälaisia uudistuksia tarvitaan maatalousopetuksen ja neuvontatyön nykyaikaistamiseksi?
9. Minkälaisia sosiaalisia uudistuksia on ohjelmavoitteeksi asetettava (sairaus- ja eläketurva, loma- ja työajan lyhentäminen ym.)?
10. Olisiko apu- ja luontotoimien pienviljelmien (n. alle 5 ha) tukemisessa ja elinkelpoisuuden parantamisessa painotettava enemmän tuotannon tehostamisen ja monipuolistamisen linjaa sekä työnsaanti- ja sosiaalipoliittisia näkökohtia kuin lisäämään saantia ja tuotteiden hintatasoa? Suhteemme teollistamiseen, kehitysaluepolitiikkaan, pienteollisuuteen, asunto-olojen parantamiseen, työttömyysvakuutukseen jne.
11. Metsätalouden kehittäminen pienviljelijöiden ansio- ja tulolähteenä ja sen kansantaloudellinen merkitys. Suhteemme metsänomistukseen (yksityismetsät, valtion metsät, yhtiöiden metsät, yhteismetsät) ja mihin suuntaan omistusoloja olisi kehitettävä? Kannan määrittely metsänhoitoon (kuivatus, siemennus, taimennus, lannoitus), ja sen rahoitukseen (kuka viulut maksaa?).

Maatalouden kehittämistä koskevista ongelmista ei viime aikoina ole paljonkaan keskustelua käyty kansandemokraattisessa liikkeessä. Tuntuu siltä, että maatalousohjelmamme uudistamisen yhteydessä olisi tarpeellista nostaa rohkeasti ongelmat käsittelyn ja keskustelun piiriin. Sen avustamiseksi on edellä esiteltyjä ongelma-alueita esitelty. Voimassa olevassa ohjelmassa on monia niistä nykyaikaankin soveltuvina määritetty, mutta ilmeisesti uudistuksia ja täsmennyksiä monessa suhteessa tarvitaan.

Aarne Hulkkonen

25.5.1966.

MAATALOUSOHJELMAN UUDISTAMINEN

Lyhennelmä SKDL:n maatalousohjelman uudistamista koskevaan tiedusteluun tulleista vastauksista.

Vaikka voimassa olevaa ohjelmaa pidetään monilta osin vielä ajan vaatimuksia vastaavana, esitetään kuitenkin sen perusteiden kokonaan uudistamista miltei kaikissa vastauksissa. Esitykset uuden ohjelman rakennustarpeiksi eriyvät hyvin paljon toisistaan. Esitämme niistä vapaasti muotoillun lyhennelmän ajatusaiheeksi.

M u i s t i o

SKDL:n maatalousohjelman uudistamista varten tehdyistä esityksistä.

Lopen kunnallisjärjestö.

1. On saatava aikaan laki, jolla estetään autioituvien tilojen maiden joutuminen yhtiöiden ja keinottelijain käsiin.
2. Maataloustuotteiden vientiä kehitettävä kehitysmaihin.
3. On pyrittävä perustamaan valtiollisia koneasemia pienviljelijöiden avuksi.
4. Koulujen vuokraus maaseutujärjestöjen tilaisuuksiin lakisääteiseksi.
5. Metsä- ja maataloustöissä palkkatarifien valvontaa tehostettava valtion toimesta.
6. Asutustoimintaa koskeva kohta uudistettava.
7. Pienviljelijät saatava työeläkelain piiriin.
8. Maaseutuväen ammattikoulutusmahdollisuuksia parannettava.
9. Viljelmien sisäisen rationalisoinnin toimenpiteitä (salaojitus, jalostustoiminta, viljelystutkimus, sosiaalisointuminen ym.) painotettava entistä enemmän.
10. Perusluottolaki on uudistettava.

Vaasa (Leo Lehto).

1. Ohjelma kaipaa nopeaa ja perusteellista uudistamista.
2. Asutuspoliittikan merkitystä vähennettävä ("ei vedä" pohjanmaalla).
3. Vaatimukset alueellistettava.
4. Köyhäinhoidollinen sävy ja maanviljelijäin karsinoiminen (pienviljelijät ja suurviljelijät) poistettava sekä väestörakenteen muuttuminen huomioonotettava.
5. Maatalouden tukeminen saatava vastaamaan nykyistä enemmän kansantalouden yleistä kasvua ja oltava sen kanssa sopusoinnussa.
6. Ohjelman oltava selkeä, yksiselitteinen ja vain perusasioihin ka-joava.
7. Soiden kuivaus viljelysmaaksi on liian kallista investointia. Tarvi-taanko sellaista vaatimusta?
8. Sisärosuuksia lunastettaessa sisälainotuksen avulla syntyy keinot-telua ja maan arvon kohoamista. Olisi maan hinnaksi silloinkin lailla noteerattava verotusarvo.
9. Uusien viljelysalueiden viljelyskelpoisuus tutkittava ennen vilje-lykselle ottoa.
10. Maitopulverin tuotannon kehittäminen vientiä varten (Neuvostoliitto).
11. Vaatimus yhteiskanaloista, -sikaloista ja -navetoista, koska ne alentavat tuotantokustannuksia.
12. Vahinkojen korvaus vakuutus pohjalle eikä "lakiin perustuvaksi."
13. Onko ohjelman III ja IV osa maatalousväen sosiaalisten olojen parantamisesta ja kouluolojen kehittämisestä maatalousohjelmassa ollenkaan tarpeen?

Oulun piirijärjestö (Väinö Lasanen).

1. Maatalousolojen kehittämisen tavoitteeksi asetettu tehokas, elin-kelpoinen perhevilmätyyppi on ohjelman II kappaleessa ehdotto-masti oikea. Mutta on nähtävä vaarat, joihin tavoite voi johtaa (vien-tituotanto, uuden pellon raivaus), jos siihen yksin mekaanisesti viljelyksiä laajentamalla pyritään. Teollistaminen, maatalousväen vähentäminen ja autiutilojen lisämaiksi käyttö on tällöin rinnan esitettävä.

2. Pyrittävä sellaiseen maatalousväen tulotasoon aikayksikköä kohden kuin muissakin vastaavissa ammateissa (metsä-, rakennus- ja teollisuustöissä).
3. Ohjelmaa uudistettaessa pitäisi nojata viimeisten tutkimusten tu-loksiin ja siihen tosiasiaan, että maatalouden osuus kansantalou-dessamme tulee vähenemään ja teolliset elinkeinot lisääntymään työn ja tulon antajina.

Oulun piirijärjestön mt-jaoston "ponnet".

1. Asutustoiminnalle ei tule asettaa kieltoja vaikka ei siihen tarvitse kehottaakaan.
2. Tilat elinkelpoisiksi valtion avulla autioituvien tilojen maita lisä-maiksi käyttämällä ja estämällä niiden joutuminen keinottelijain käsiin. Asutuslainoitusta tähän lisättävä.
3. Tuotantoa suunnattava lihakarjan ja vihannesviljelyn suuntaan ja autettava sitä valtion varoilla.
4. Tilojen tuotantoedellytysten ja kannattavuuden parantamista tar-koittavien toimenpiteiden hahmottamisella tulisi ohjelmassa olla aikaisempaa keskeisempi asema (salaojitus, koneistus, viljelys-tutkimus, lannoitus, jalostus, peruskuivatus ym.).
5. Ansiotyöpaikkoja maataloudesta irtoavalle väelle lisättävä.
6. Kuivatus- ja metsänparannustoiminnan hahmottelulle entistä mer-kittävämpi asema.
7. Maatalousohjelma ja sen tuntemus lähemmäksi asutuskeskuksia ja niiden väestöä.

Joensuun piirijärjestö (Einari Karhu).

1. Vanhassa ohjelmassa on paljon hyvää, joka kelpaa uuteen sellai-senakin hieman modernisoituna. Mutta lähtökohtaperusteet tulisi perusteellisesti uusia.

Ne ovat:

- a) viljan tuotannossa saavutettu omavaraisuus,
- b) karjataloudessa ylituotantoa,
- c) vientituotanto kannattamatonta nykyoloissa,

- d) vientipalkkiot ja hintainalennuskorvaukset hidastavat kansantalouden kasvua,
  - e) maataloustuotannon lisäys nopeampaa kuin kotimaisen kulutuksen kasvu,
  - f) kotimaista ja ulkolaista maataloustuotteiden menekkiä voidaan kannattavasti lisätä vain tuotannon kustannuksia alentamalla. Vain sen avulla voidaan vähentää subventioita (kotoisia syöntipalkkioita) ja vientitukea,
  - g) tätä kehitystä voidaan edistää vain tiloja suurentamalla (20-30 pha) ja niiden tuotantoa voimaperäistämällä (sisäinen rationalisointi).
2. Tältä pohjalta pitäisi hahmotella ohjelman suuret linjat muutamaksi vuosikymmeneksi eteenpäin, yksityiskohtaisia vaatimuksia esittämättä, koska maataloutemme elää nopeasti muuttuvaa murros- ja kriisivaihetta.
  3. Maatalousohjelmassa tulisi tämän "periaatelinjan" ohella olla toinen osa, jossa luonnehdittaisiin pienviljelijäin päivän vaatimukset toimeentulonsa turvaamiseksi nykyisen murros- ja kriisikauden kestäessä.
  4. Ohjelmassa tulisi hahmotella myös metsätöiden luonteen muuttuminen, ansiotulojen vähentyminen pienviljelijöille sieltä ja metsätyöläisviljelmätyypin asema maataloudessa.
  5. Yleisen teollistamispolitiikan ja maaseudun teollistamisen merkitystä tulisi ohjelmassa korostaa erikoisesti.
  6. Olisi harkittava, eikö maatalouden tukemista voitaisi muuttaa pienviljelijäin osalta enemmän työttömyyskassa- ja vakuutuslaitosten alalle kuin suoranaishana valtion tukena annettavana apuna (pinta-alalisä).
  7. Perusolemukseltaan ohjelman tulisi olla maatalouteen jäävän eikä sieltä pois muuttavan väen ohjelma, ja muotoiltu niin, että se ymmärretään ja siitä puhutaan.

Jyväskylän piirijärjestön mt-jaosto.

1. Kohta uusien tilojen perustamisesta poistettava.
2. Lakisääteisesti estettävä viljelysmaan joutuminen yhtiöiden ja keinoittelijain käsiin.

3. Pienviljelijöitä tuettava niin kauan kun voivat muuttaa uuteen ammattiin.
4. Kotimaista siemenviljakantaa kehitettävä ja siementen ulkoa tuontia rajoitettava.
5. Elinkelpoisen tilan koko määriteltävä 10-12 ha peltoa ja 18-20 ha metsää.
6. Metsäveroa kiristettävä, koska metsä "tuottaa ilmaiseksi."
7. Perusluottolakiin muutoksia.
8. Ositusrajoitus voimaan, vain asuntotonttien lohkominen sallittava 1 ha saakka.
9. Uusien tilojen perustamista "tarkoin harkittava."
10. Vakuuttava määrä talonpoikien maanomistusoikeudesta maahan nyt ja sosialismia varten (yksityinen eli osuustoiminnallinen omistus).
11. Ohjelmassa paljon nykyoloihin sopivaa, joskin uudistusta tarvitaan.
12. Sisäsuuslainojen korko 1-2 %:ksi.
13. Ohjelmasta lyhyt eikä liiaksi selittelevä.
14. Karjatilat koko 30 ha ja viljatilat 40 ha.
15. Ohjelma nykyisellään hyvä, sitä tulisi vain saada toteutetuksi.
16. Sanottava selvästi, mitä SKDL tahtoo, "uuteen järjestelmään siirtymisen jälkeenkin."
17. Ikäraja verotuksessa 18 vuoteen.
18. Pois lainojen indeksisidonnaisuus.
19. Manttaalikuntalaitos lakkautettava.
20. Metsänhoitolaki uudistettava.
21. Tukipalkkiot pinta-alalisäksi.
22. Määrre tuotantosuunnasta monipuolisemmaksi.
23. Osuustoimintakohta uudistettava siitä näkökulmasta, että laitokset ovat jo joutuneet monopolipääoman käsiin, joten ne on palautettava oikeille omistajilleen (ent. estettävä joutumasta jne. sijasta).
24. Tukipalkkiot vain karjataloudelle.
25. Maaseudun äitien lomanviettomahdollisuudet järjestettävissä.

Lapin piirijärjestön alueelta.

Koskenniemi (Kolari):

Uusia asutustiloja ei tarvitse muodostaa.

Aukusti Filppa (Kolari):

Tavoitteena osuustoiminnalliseen tuotantoon siirtyminen.

- Teollisuutta Lappiin ja yleensä maaseudulle, se ratkaisee maatalouspulmat.
- Rappio- ja autiotilat valtion välityksellä lisämaiksi. Kylmien tilojen perustaminen on hulluutta.
- Rahoitus pois pankeilta.

Emil Lakkala

Ainoa pelastus on kolhoosi.

Kalevi Eskelinen (Kittilä):

Karjanhoito ei kannata perheviljelmillä (liha ja maito), vaan valtion suurtuotantona.

Arvo Nevalainen (Kittilä):

Valtion omistus maatalouteen on ainoa oikea tie, ja näin vapautetaan pienviljelijät velkaorjuudesta.

Matti Jylhä (Kittilä):

Ohjelmassa nähtävä markkinatalouden tuomat vaikutukset maatalouteen. Kollektiivinen maatalous lopputavoitteena, johon pyrittävä.

- Väkirehujen ja -lantojen hintoja alennettava ja lainakorko 1 %:ksi.
- Maitolitran hinta tulisi olla 5 % korkeampi kuin rehuyksikön hinta.
- Pinta-alalisä vain maata todella viljeleville.
- Kantohinta määrättävä lailla, esim. maataloustulolaissa.
- Päämääränä selvä sosialistinen maatalous.

Kemin kokouksesta (Eino Tainion alustuksen johdosta).

Vilpola (Kemi):

On päästävä suurempaan tilakokoon, jotta saataisiin halvempia tuotteita. Sitä autetaan myös erikoistuvalla tuotannolla. Tukeminen perustettava tuotantokustannuksien mukaan. Varojen puute uudistuksiin huu- tava. Korkorasitus suuri. Autiotilat lisämaiksi.

Korpi:

Yhtyi edelliseen. Uutta peltoa ei tarvita.

Kurtio (Alatornio):

Koneita liikaa. Rasittavat maataloutta. Valtion koneasemat pelastus.

Ruonala (Simo):

Ositusrajoitus tärkeää.

Hasa (Ylitornio):

Pikkutiloista osuustoimintatiloihin.

Lindholm (Alatornio):

Pientiloista 15-20 pha viljelmiin. Ne antavat täystyöllisyyden ja vähentävät työttömyyttä.

- Metsien kuivatus ja viljely on ensisijainen kysymys. Kustannukset tasattava valtion, kuntain ja metsänomistajain kesken.
- Maanviljelys on sivuelinkeino, joka jätettäisiin niin pian kuin muualta toimeentulo löydettäisiin.

Flykare (Ylitornio):

Maa- ja metsätaloutta on tuettava, sen työmiehenäkin käsitan.

Yhteenveto:

1. Tuki (mm. pinta-alalisä) vain tuottaville viljelmille ja sen pinta- alarajaa on korotettava.
2. Määritelmä maatalouselinkeinon nykyisestä asemasta koko kansan- talouden kannalta arvioituna.
3. Tehokas perheviljelmä perusmuotona, mutta "työmiesaputalous" muotoa on myös tuettava. Teolliseen suurtuotantoon ei pyrittävä, vaan osuustoiminnallisia tuotantoyrityksiä on "pikkuhiljaa" edis- tettävä tulevana maatalouden tuotantomuotona.
5. Maapolitiikassa: Kylmiä tiloja vain erikoistapauksissa perustettava. Ositusrajoitus toteutettava lievästi niin, ettei teollistumista es- tettäisi. Rappio-, autic - ja yhtiöiden maita otettava lisämaiksi. Yhteismetsiä perustettava, mutta ei ulommaksi kuin 100 km osak- kaasta. Lapissa myös valtion metsiä jaettava.

6. Tuotanto rajoitettava ja spesialisoitava omaa kulutusta vastaavaksi.
7. Hintapolitiikassa seuraavat periaatteet noudatettavaksi:
  - a) Karja- ja kotieläintalous suosituimmuusasemaan.
  - b) Maaperätutkimukseen enemmän varoja.
  - c) Tuki tuotantokustannusten alentamiseen
    - apulantojen ja -rehujen hintain alentamiseen,
    - AJV-rehusäiliöiden rakentamiseen pienviljelmille,
    - jalostetun karjan hankintaan,
    - salaojituksen edistämiseen,
    - yhteiskoneiden hankintaan.
8. Maatalouden verotus saatava todellista tuloa vastaavaksi (netto-tulovero).
9. Maatalousneuvonnassa perushuomio tilakohtaiseen tuotanto- ja markkinointimahdollisuuksia vastaavaan neuvontaan (koneet, rationalisointi, spesialisointi ja kotieläinneuvonta).
10. Pienviljelijäin eläketurva muiden elinkeinoalojen työntekijäin tasoa vastaavaksi (eläkeikäraja 63 v.).
11. Metsien kuivatus ja hoito tärkeää. Viulut valtion, yhtiöiden, kuntain ja metsänomistajien maksettavaksi oikeudenmukaisessa suhteessa.

Rovaniemen kokous (Eino Hirsiivaaran alustus):

1. Ohjelmasta poistettava kokonaan sana "asutustoiminta", ja se korvataan termillä "maankäyttötoiminta". Se vastaa paremmin maapolitiikan nykyistä vaihetta, jolloin kysymyksessä on tilojen elinkelpoisuuden parantaminen jo valmiista tiloista lisämaata lohkomalla tai niitä yhdistämällä eikä uusien viljelmien perustaminen uutta peltoa raivaamalla. Niitä ei enää nykytilanteessa tarvita. (Tällä muutoksella ohjelman 1 osa sivulla 1 hyväksytään ja pidetään se oikeana. Muotoiltu valmiiksi).
2. Maatalouden tukemista koskevaan ohjelman kohtaan (sivu 3) esitetään korostettavaksi yhteisnavetoiden, -laidunten ja -metsien kehittämisen tukemista yksityistalouden tukemisen ohella (muotoiltu valmiiksi).

3. Koulu- ja sivistysolojen kehittämistä koskevaan osaan kehoitetaan selventämään maaseutunuorison tasaveroista asemaa koulunuudistusta toteutettaessa (muotoilu esitysvalmis).
4. Raivauspalkkioiden ja pinta-alalisän vaatimus Pohjois-Suomea varten on ohjelmassa säilytettävä.

Kemijärven kokous (Usko Vallin alustus):

Kalevi Manner:

Uutta peltoa vain soille lihakarjan kasvattamista varten. Valtion metsien luovuttaminen asutustoiminnan nimissä yksityisille lopetettava.

Nestori Jokelainen:

Maatalousohjelmaamme emme voi vielä ottaa määritelmää sosialistiseen maatalouteen siirtymisestä.

- Vanhoja tiloja olisi tuettava, koska niitä autioituu enemmän kuin uusia asutustiloja.
- Vaikka teollisuuden kehittämistä on nopeutettava Lapissa, ei maatalouden tukemista tulisi vähentää vaan mieluummin lisätä etenkin karjataloudelle.
- Maatalousneuvontaa tulisi tehostaa ja uudistaa.

Antero Sipoo:

On siirryttävä asteellisen osuustoiminnan tielle eikä asetettava suora-
viivaisesti osuustoiminnalliseen suurviljelykseen pääsyä (koneet, tuore-
rehutornit, lainoitus ym.).

Armas Muinonen:

Kehitys vetää välttämättömästi osuustoiminnallisen maanviljelyksen tielle. Maataloutta on vielä tässä vaiheessa tuettava väestöpoliittisista syistä, mutta perustavoitteena tulee olla teollisuuden kehittäminen.

Kalevi Manner:

Yhteistalouteen voitaisiin jo nykytilanteessa siirtyä.

Väinö Isojärvi:

AJV-rehun valmistusta tuettava. Pienmetsänomistajien järjestäytymistä edistettävä.

- Pienmetsänomistajien järjestäytyttävä puutavaran hintakysymyksessä. Metsien hoitoon ja viljelyyn suurempi huomio.

Niilo Mustajärvi:

Asutustoimintaa aina kaivataan, siksi sitä ei voida jättää pois.

Turun piiritoimikunnan kokouksesta (Aimo Laihon alustus):

Maatalouden tervehdyttämisessä ei ole pääasia sen tukeminen, vaan sellaisten rakenteellisten uudistusten toimeenpano, jotka tehostavat tuotantoa ja alentavat kustannuksia.

Aimo Laiho:

Maatalouden hintalairi sidonnaisuus yleiseen elinkustannusindeksiin.

Kajander:

Koko kansantalouden vaatimuksista on lähdettävä. Pinta-alallisä parhain tuen muoto.

Pauli Rantanen:

Viljelmien suurentumista tervehdittävä. Sitä tietä luodaan edellytyksiä sosialistisille uudistuksille.

- Irroitettava maalaisliiton linjasta ja viitoitettava yhteistoimintalinjaa vasemmiston kanssa.

Lindström:

Yhteiskoneita alle 10 ha pienviljelmille.

- Salaojitussavustusta lisättävä.
- Maatalouden suunnan määrittely tärkeää.

Tuomi:

On pidettävä kiinni tosioloista enemmän kuin propagandatavoitteista.

Paavo Aitio:

Tilojen suurentaminen oikea. Pinta-alallisässä kohtuus.

- Maatalouden investointeihin tulisi saada halpakorkoista lainaa.

Yksityislausuntoja:

Selim Knut:

Ohjelman 1 sivun toinen kappale muotoiltava uudelleen.

- Yhtiöiden maanosto-oikeus pois.
- Asutustoimintaa koskevaa osaa (2 sivu, 1 kpl) supistettava ja muotoiltava uudelleen, mutta ei vaadittava sen kokonaan lopettamista.

Veikko Kelkka:

Samat esitykset kuin edellä.

Väinö Karihtala:

Nykyisellä ohjelmalla ei ole edes propaganda-arvoa. Lähtökohtana tulisi olla muuttuva todellisuus.

- Hylättävä maiden jakamisvaatimus (yhtiöt, suurvilj. jne.), uuden pellon ja asutustilojen raivaus, koska sen avulla ei voida viljelmiä elinkelpoistaa. Tilalle asetettava tilojen suurentaminen vanhan pellon ja autiutilojen avulla. Teollistamisen edistäminen ja tuotannon tehostaminen perusvaatimuksia.
- Päämääränä tulisi olla vauras ja hyvinvoipa omavarainen perheviljelmämuoto, joka turvaisi viljelijäperheelle samanlaisen toimeentulon kuin muissakin elinkeinoissa (25-30 ha peltoa, 70-100 ha metsää).
- Talonpoikien jakaminen pien- ja suurviljelijöihin poistettava.
- Perusosuuskuntien (meijerit, teurastamot) nimittely monopoleiksi lopetettava ja poistettava vaatimus lakiin perustuvasta oikeudesta pienviljelijöille niiden johto- ja kontrollielimiin osallistumiseksi. Sen sijaan kehoitus osuustoiminnallisen järjestyneisyyden ja demokratian puitteissa etujensa valvontaan niissä.
- Kääpiöviljelmien tukeminen sosiaaliselle pohjalle, jossa ammatillisella järjestäytymisellä ja työttömyyskassojen vakuutuslinjalle on keskeinen merkitys.
- Maatalouden merkitystä elinkeinona ja kansantalouden osana korostettava.

Heikki Välihalo:

Uuden ohjelman tulisi:

- aluksi selvittää maa- ja metsätalouden asema ja kehityssuunta kansantaloudessa tuotannollisesti, työvoimapolitiittisesti ja ennen kaikkea sen perustosiasian valossa, että Yhdysvallat aikoo tuottaa maataloustuotteensa väestön 4/100 avulla ja että tämä tulee olemaan pitkän aikavälin kehityssuunta Suomessakin.
- näin ollen joudutaan maatalousohjelmassa vastaamaan kysymykseen: miten siirtyminen maataloudesta on sopivimmin järjestettävissä sadoille tuhansille ihmisille.
- korostaa järkevää tuotantolinjaa ja tuottavuuden kasvua, mihin kaikki varallisuuden kasvu viime kädessä perustuu. Tulonjakolinja (jota myös subventio- ja diakonialinjaksi kutsutaan) on välttämätön, mutta se ei saa olla ensisijaisena tavoitteena tuotannollisen päälinjan heikkouksien korjaajana ja tukijana.
- pitää käytännöllisenä tavoitteena entisen ohjelman "Maatalouden tuotantosuunta"-kappaleessa määriteltyä suuntaa niin täydennettynä, että ei ainoastaan liha ja vihannekset vaan myös kala ja muut elintarvikkeet tulevat kuvaan mukaan. Voitaisiko suuntamääritysmäksi hyväksyä jokin sen tapainen, että "tavoitteena on siirtyä maatalouspolitiikasta elintarvikepolitiikkaan, maataloustuotannosta elintarviketeollisuuteen"? (Kalastusohjelma kuuluneen luonteeltaan maatalousohjelman piiriin, mutta ainakin elintarvikealaan; voitaisiko harkita sen mukaan liittämistä?)

A. Hukkosen lähetekirjelmän kysymyksiin:

- tuotantomuotojen moninaisuus on ilmeisesti oikea rakennelinja. Teollisuusluontoisen suurtuotannon välttämättömyys on selvä, mutta erityisesti puutarha-alalla on tehokkaalle pienyritystoiminnalle ja perheyriyksille hyvät mahdollisuudet. Juuri perinteellinen "talonpoikainen perheviljelmä" lienee sopiva karjafarmi lihan tuotantoa varten (pääasiassa), mutta aputalousluontoisista pienviljelmistä ei kannattane paljoa puhua, sillä se lienee jo (vai kuinka) melko har-

rastusluontoista ja joka tapauksessa muodostuneen yhä enemmän sellaiseksi väestön asumistiheyden kasvaessa. Osuustoiminnallista tuotantoa ja yhteistoimintaa on tietenkin suositeltava, mutta varovaisesti näille suoraselkäisille suomalaisille. Valtion koetiloja, jotka palvelevat ennen kaikkea tällaisia osuuskuntia, voitaisiin ehkä lisätä tähän tarkoitukseen ja tuottavuuden lisäämisen mahdollisuuksien tutkimusta varten.

- asutustoimintaa ei voitane koskaan kokonaan lakkauttaa, mutta maatalousbudjetin mukaan alkaa olla helvetinmoinen asutustoimintaorganisaatio, jota pitäisi hallinnon uudistamisenkin mielessä ryhtyä voimakkaasti supistamaan. Yleisenä linjana pidän kuitenkin oikeana asutustoiminnan lakkauttamista kokonaan, mistä periaatteesta (niinkuin muistakin) pitää joustaa paikallisten olosuhteiden mukaan. Päälinja on entisten tilojen tuottavuuden lisääminen.
- peruselintarvikkeiden ns. omavaraisuus ei merkinne sitä, että esim. lihantuotantomme riittäisi tällaisenaan, vaan että sen täytyy kasvaa ainakin yhtä nopeasti kuin kansantulon, koska kulutus tulee voimakkaasti lisääntymään. Paimenkirjeen idea elintarviketuotannon monopolistamisesta (esim. siipikarja-alan kehittäminen) on erittäin hyvä ja ansaitsee tulla painokkaasti mukaan ohjelmaan.
- käsitykseni on, että varsinaiseen vientituotantoon ei maataloustuotteiden osalta kannata pyrkiä (viedään kromiterästä höylänterinä ja laakereina) eikä ainakaan suosia siihen tähtääviä investointeja (vaan teräkseen), mutta tietenkin kannattaa jonkinlaista vaihtokauppaa käydä esim. juustolla/sardiinilla ja viedä niitä tuotteita, jotka sivutuotteina täytyy jonnekin sijoittaa.
- aputalousluontoiset pienviljelmät eivät tarvitse mitään tukea, apua, maata, tai muuta savea. Hoitakoot päätyönsä paremmin tässä spesialisoituvassa maailmassa ja jos harrastus aputalouteen on voimakas, katsottakoon taloudelliset kannattavuuslaskelmat hyväksytettyään kelpoisiksi nauttimaan normaalikorkoista investointilainaa ja valtion valistusta.

- ositusrajoitusta on kunnioitettava, koska pienviljelysvaltaisuus on jo nyt liian pitkällä kuten avustustarvekin.
- verouudistus olisi kai suoritettava todellisia tuloja verottavaksi, peitetään sosiaaliset epäkohdat jälkeinpäin annettavilla avustuksilla (nythän ei oikeastaan saa selvää, kuinka paljon kukin saa tukea, kun helpotukset, avustukset, korvaukset, koronalennukset ja palkkiot menevät ristiin, rastiin). Miten tämä käytännössä tapahtuu, siitä ei minulla ole harmaansinistä aavistustakaan.
- metsän lannoitus pitäisi ohjelmassa kirjoittaa isoilla kirjaimilla ja pohtia, miten kaikki metsänomistajat saataisiin käyttämään varansa (ja lainavarat) ei metsän raivaamiseen pelloksi vaan metsän lannoittamiseen, luultavasti monet tarvitsisivat muutaman vuoden kuluttua vähemmän tukea myytyään isompia puita. Lisämetsäpalasten jakelu valtion metsistä tuntuu mielettömältä ajatukselta, koska niiden tuotto varmastikin laskee useimmissa tapauksissa. Annetaan mieluummin vaikka rahaa.
- subventioiden yksityiskohdat asutustoimintaa lukuunottamatta (ks. edellä) ovat ilmeisen vaikeita ratkaista. Enemmän pitäisi kuitenkin korostaa sitä, että tuki annetaan elinkelpoisille tiloille ja taloudellisesti järkeviin investointikohteisiin eikä sosiaalihuoltomielellä. Periaatteena on oltava, että jokainen, joka pystyy esittämään järkevän suunnitelman, saa valtion kohtuullisen tuen sen toteuttamiseen.
- niiltä osin kuin edellä sanotut kohdat (ja tulevat) loukkaavat jonkun oikeuksia ihmisarvoiseen elämään, häntä valistetaan, neuvotaan ja yritetään ajaa asutuskeskusten töihin ja jos se ei auta, lyödään rahaa käteen, tai neuvotellaan Ruotsin valtion kanssa.

B. Entisen ohjelman eräisiin kohtiin (monisteen sivujen mukaan)

- s.1.: ositusrajoitusta lienee tiukennettava, jotta "asunto- ja viljelystilojen PERUSTAMINEN" kävisi mahdolliseksi. Mikä on muuten "asuntoviljelystila"? Viljelläänkö siellä sekä asuntoja että pottuja?

- s. 2, ylh.: "asutuslainojen korko ei saisi olla yli yhden prosentin" on heijastusta liikkeemme korkokäsitysten sekavuudesta. Kun maas- on n. 4 % inflaation ja lainasta tarvitsee maksaa vain 1 % korkoa, lainansaaja voittaa silkkää rahaa 3 % lainasummasta joka vuosi eli panee koko lainan matalaksi 23 vuodessa. 3 %:n reaalkorko edellyttäisi noin 7 %:n nimelliskorkoa, mitä pidän kohtuullisena, kun laina-aika on riittävä ja korkokustannukset jaetaan tasaisesti maksuajalle, joka voi alkaa muutaman vuoden kulutta lainan saannista. Pääomaköyhässä maassa alikorkoisuus on talouselämän vaarallisia virheitä, koska se johtaa väärin suuntautuneisiin investointeihin. Todellisessa tarpeessa olevan ensimmäinen toive on, että rahaa on saatavissa riittävästi, toinen toive, että maksuaika on riittävän pitkä ja maksut jaettu tasaisesti eri vuosille ja vasta tämän jälkeen hän tulee kyselemään korkoa.

Maatalousohjelman uudistamisesta liittoneuvosto päättää seuraavaa:

1. Ohjelman uudistamiseksi nykyistä kehitysvaihetta vastaavasti tarvitaan niin suuria uudelleen arviointeja ja niistä aiheutuvia tutkimuksia, ettei niitä ehditä suorittaa, eikä järjestöissä käsitellä toukokuussa kokoontuvaan liittokokoukseen mennessä.
2. Ohjelman uudistamisen tarpeellisuudesta ja siihen liittyvistä maatalouden kehittämisen ongelmista tehdään liittokokoukselle selostus joko erillisenä asiana tai puheenvuorona ja pyydetään uudelle liittoneuvostolle valtuuksia ohjelman uudistamiseen tai sitä vastaavan periaatteellisuuden lausunnon antamiseen maataloutemme kehittämisen lähiajan tehtävistä.